

Атака на Залужного

Президентське его пробило дно?

» стор. 4

Вік грамотності не завада

Нещодавно відбулася міжнародна онлайн-конференція на тему: «Медіаграмотність для людей старшого віку», організована Українським інститутом медіа та комунікації

» стор. 6

Заарештована... сіль

Чому Полтава виявилася неготовою до ожеледиці

» стор. 10

Україна молода

Середа, 29 листопада 2023 року

№48 (5960)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 36,217 грн
1 € = 39,658 грн

Пришестя зими

Хурделиця та сильний вітер знеструмили сотні населених пунктів і паралізували рух на багатьох автотрасах

» стор. 3

У сніговому полоні.
Фото з сайту meta.ua.

Передплатіть «Україну молоду» на наступний рік

стор. 10

Ідеться про масову русифікацію, лише відкладену в часі на кілька років (що створює небезпечну ілюзію, буцімто це буде не скоро і «якось розсмокчеться»).

Про законопроект №10288. Заява спільноти «Мова єднає»

■ ЗАЯВА

Євроінтеграція і русифікація — несумісні

Чи повернуть мовну політику в 2013 рік, у часи Ківалова й Колесніченка?

Під приводом європейської інтеграції уряд вніс до Верховної Ради законопроект №10288, спрямований буцімто на захист національних меншин. Однак поряд із положеннями, що справді захищають права меншин, законопроект містить зміни до законів про мову, освіту, медіа, видавничу справу, які звужують застосування української мови і руйнують механізми її захисту. І, що найнебезпечніше, дозволяють після 5-річного перехідного періоду масштабну русифікацію телебачення, радіомовлення, аудіо- й відеореклами, книговидавання та інших галузей.

Це найбільша загроза реваншистських змін до мовного законодавства за останні чотири роки. Уряд не дослухався до закликів не допускати штучного протиставлення захисту прав меншин і захисту державної мови та не чіпати закони про мову, освіту та медіа.

Симптоматично, що проект писався кулуарно, його «громадське обговорення» тривало лише один день, а від парламенту вимагається ухвалити його одразу в цілому вже на початку грудня. Протягування змін, спрямованих нібито на захист демократії, відбувається в найкращих традиціях авторитарних режимів, з порушенням демократичних процедур і без реального діалогу із суспільством.

Ідеться про масову русифікацію, лише відкладену в часі на кілька років (що створює небезпечну ілюзію, буцімто це буде не скоро і «якось розсмокчеться»).

Після ухвалення проекту №10288:

— телеканали і радіостанції зможуть мовити українською не 80-90% часу, а лише 30%;

— телеканали і радіостанції, які мовлять мовою будь-якої меншини, одразу зможуть заповнити 25% ефіру російською, а за кілька років зможуть легально діяти на 70% російськомовні телеканали й радіостанції, в т. ч. загальнонаціональні.

Ба більше, саме поняття програми чи фільму українською мовою перетворюється на порожній звук, оскільки в формально українськомовних програмах чи фільмах «допускається використання інших мов без дублювання або озвучення (...) у будь-яких творах, виступах, виконанні тощо мовами (...) національних меншин».

Так само де-факто знищується вимога видавати хоча б 50% назв книжок українською мовою, оскільки вона не поширюватиметься «на видавничу продукцію, видану мовами національних меншин». Книгарні так само зможуть обійти вимогу мати 50% українського асортименту. Достатньо назватися спеціалізованою книгарнею для реалізації прав національних меншин, і можна буде хоч 100% продукції

продавати російською.

Це далеко не повний перелік небезпечних норм проекту 10288. У ньому передбачені й аудіовізуальна реклама та будь-які матеріали виборчої агітації без українськомовних версій та інші речі, які не стільки захищають права меншин, скільки дискримінують решту громадян України.

По суті, нам пропонують значною мірою повернути мовну політику в 2013 рік, у часи Ківалова й Колесніченка. Які, до речі, теж виправдовували русифікаторські закони потребами європейської інтеграції.

Це суперечить Конституції, створює довгострокові загрози національній безпеці, руйнує національну єдність, провокуючи суспільне протистояння.

Крім того, урядовий проект робить ведмежу послугу представникам національних меншин, мови яких належать до мов ЄС. У класах з навчанням такими мовами частка навчання українською замість передбачених чинним законом 30% буде зведена до 3-4 предметів. У школярів, які пішли в школу до 2018 року, не буде й цих кількох предметів українською. У приватних університетах дозволять усе навчання мовами меншин. Тобто дітей з національних меншин ізолюють у «мовних гетто», де більшість з них не зможе нормально опанувати українську мову і відповідно не матиме шансів на нормальну роботу й кар'єру в Україні.

Уряд провалив комунікацію в питанні законодавства про національні меншини як з європейськими партнерами, так і з українським суспільством, і тепер намагається «задобрити» Орбана й інших шантажистів за рахунок інтересів українців та української мови.

Незалежно від того, записані антиукраїнські норми в урядовий законопроект навмисне чи його автори самі не зрозуміли, що написали, ухвалення законопроект №10288 у поданому вигляді є категорично неприйнятним.

Європейська інтеграція і русифікація — несумісні.

Депутати Верховної Ради мають ретельно переписати законопроект, не залишивши в ньому жодної антиукраїнської, особливо русифікаторської норми. До цієї роботи парламент має залучити громадські й експертні середовища і вийти на текст, який забезпечує євроінтеграцію без русифікації та який консенсусом підтримає весь парламент.

Заяву підписали:

Тарас Шамайда, Анастасія Розлуцька, Ганна Гопко, Сергій Оснач, Святослав Літинський, Іванна Кобелева, Тарас Марусик, Роман Матис, Олег Слабоспицький, Максим Лацуба, Катерина Чепура, Наталка Федечко, Максим Кобелев, Тетяна Швидченко.

■ НА ФРОНТІ

Збиті терористи на «мопедах»

Рашисти атакують оновленими моделями безпілотників і намагаються прорвати оборону на східному фронті, але ЗСУ дають їм гідну відсіч

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Тестування збитих українською артилерією БПЛА свідчить про те, що окупанти влаштовують регулярний нічний терор при допомозі вдосконалених дронів. Ці моделі виготовлені з вуглецевого волокна, тому можуть поглинати радіолокаційні сигнали, ускладнюючи роботу ППО. Крім цього, вони мають меншу вагу, що дозволяє їм брати на борт більше вибухівки.

І це ще не все. «Ми знаємо, що росія прагне виробляти дрони на місці, а не імпортувати з Ірану. Вже з'явилися деякі ознаки заміни деталей на компоненти російського виробництва», — повідомив виданню Newsweek військовий експерт Девід Гемблінг. Водночас він переконаний, що достатня кількість зенітних гармат Gerard і великокаліберних кулеметів може захистити об'єкти від атаки новими БПЛА. Саме цим і займається Україна. «Двигун дрона може бути тихішим, а дрон може мати більш темне забарвлення, — вважає пан Гемблінг, — але поки це, по суті, той самий тип дрона. Його все одно можна ідентифікувати і в кінцевому підсумку збити».

Як повідомив «Новинарні» речник Командування Повітряних сил ЗСУ Юрій Ігнат, рашисти засипатимуть нас безпілотниками у великій кількості, тому нам українські зенітні гармати різних модифікацій. Відтак повідомлення про те, що США викупили для України 60 установок Gerard, звучить досить оптимістично. Як відомо, ці установки мають оптичну прив'язку до цілі, радіолокаційний супровід, автоматизоване управління та інші особливості, що робить машини дуже ефективними у своєму радіусі.

Протягом останніх тижнів окупанти помітно збільшили тиск на Авдіївку, але, попри оголошену на кремлівських пропагандистських каналах перемогу, це місто стовідсотково не контролює жодна зі сторін. За даними керівника міської військової адміністрації Віталія Барабаша, на «промці» тривають запеклі бої. Загарбники й надалі відправляють велику кількість техніки для наступу, намагаються тиснути, але українські захисники стримують їхні штурми. «Включилася «м'ясорубка», — пояснив він. — Наступ йде

по флангах. Кілька днів тому наші війська відкинули окупантів за залізницю. За приблизно одну годину рашисти втратили 170 осіб».

Крім того, ворог продовжує наступ на лінії Куп'янськ—Сватове—Кремінна. За даними аналітиків Інституту вивчення війни (ISW), окупанти трохи просунулися на південний захід від Першотравневого. Водночас, за інформацією Генштабу, наші війська успішно відбили атаки ворога в районі Сінківки, Іванівки, Новоселівського та поблизу Серебрянського лісу.

На цьому ж напрямку прикордонники бригади Гвардії наступу «Сталевий кордон» за допомогою антидронної рушниці успішно приземлили ворожий БПЛА. Саперам вдалося знешкодити вибухову частину, і тепер, після перепрограмування, дрон-камікадзе повернеться до своїх попередніх господарів, але вже з потужнішим вибуховим сюрпризом.

Українські війська продовжують ведення наступальних операцій у районі Бахмута і на Мелітопольському напрямку в Запорізькій області. Зокрема, ЗСУ просунулися на південь від Роботиного. ■

■ ІСТОРІЯ

Гетьманський шлях Орлика

Живописне полотно художника Олеся Солов'я розповідає про історичні події

Наталія ДРОБЯЗКО

У Батурині, у Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця», презентували постійно діючу виставку «Пилип Орлик. Шлях гетьмана». Це продовження представлення видатних особистостей у гетьманському палаці Кирила Розумовського, де вже 5 років діє міжнародний виставковий проект «Григорій Орлик: видатний син видатного батька України. Повернення на Батьківщину».

Не вперше в історії України прагнення її народу жити у вільній країні наштовхується на лютий опір з боку росії, яка впродовж століть знищувала нашу історію, мову та культуру. Серед плеяди відомих борців за українську незалежність вагоме місце займає український гетьман Пилип Орлик.

Українська справа була істинним сенсом життя видатного політичного, державного та військового діяча, упорядника першої української Конституції Пилипа Орлика. Понад 300 років тому він став першим політичним емігрантом, який формував у Європі антимосковську коаліцію. Століттями цей період історії замовчували спочатку в російській імперії, потім у радянському союзі. З подачі москви Пилипа Орлика, його родину і прихильників маніпулятивно вважали зрадниками. Саме тому осмислення правдиво історичної ролі і значення особистості Гетьмана та його спадщини є особливо актуальними нині.

З метою донесення до сучасного покоління об'єктивної інформації про доленосні події в Україні на початку XVIII століття у НІКЗ «Гетьманська столиця» детально розкривають шлях гетьмана Пилипа Ор-

«Пилип Орлик. Шлях гетьмана» Олеся Солов'я експонується у Батурині. Фото надане НІКЗ «Гетьманська столиця».

лика через мистецтво. Відтепер візуалізує той період масштабне художнє полотно «Пилип Орлик. Шлях гетьмана». Картина прикрасила гетьманський палац історико-культурного заповідника завдяки задуму істориків закладу, неocenіній підтримці благодійників та таланту художника Олеся Солов'я — керівника кафедри живопису та композиції Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури. Кандидат мистецтвознавства разом із командою «Гетьманської столиці» під час відкриття виставки провів перше знайомство зі своїм новим монументальним полотном, з яким може ознайомитися кожен відвідувач музею в Батурині. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У ніч із неділі на понеділок активний південний циклон приніс у більшість регіонів України скажений штормовий вітер і сильну хурделицю. За лічені години Одесу, Миколаїв, Херсон, Черкаси, Кропивницький, Київ, Полтаву та Суми густо засипало снігом, а схід, навпаки, залило дощем. Понад дві тисячі населених пунктів у 16 областях країни залишилися без світла. На 14 дорогах через снігові замети перекрили рух транспорту. З цієї ж причини, за даними ДС «Укртрансбезпека», 1 тис. 370 вантажівок нині перебувають у місцях тимчасового відстою, ще 840 автомобілів довелося брати на буксир.

З особливою силою зима лютувала на Одещині. Як повідомив у телеграмі очільник Міністерства внутрішніх справ Ігор Клименко, подекуди снігові замети там сягають півтора метра. Аби врятувати ситуацію, до роботи залучили рятувальників, поліцейських, нацгвардійців.

Поблизу села Удобрне прикордонники з автобусів евакуювали 42 людини, серед яких 10 дітей. На трасі Ізмаїл—Рені пасажирів, які застрягли в заметах, вивозили снігоходами. Довелося відбуксувати також 500 автівок, зокрема 14 автобусів та 12 автомобілів екстреної допомоги.

У самій Одесі внаслідок штормового вітру впала стометрова труба однієї з районних котельень великої потужності. «Наразі оцінюємо пошкодження і вже розпочали аварійні роботи», — повідомив мер Геннадій Труханов. — Вранці оцінюємо масштаб пошкодження і відпрацюємо план робіт, щоб зробити все, аби котельня якнайшвидше почала працювати».

У сусідній Миколаївській області через заметіль перекрито рух на 10 ділянках доріг. Перемети тут сягають 2 метрів. Підрозділи ДСНС залучалися до лікві-

Людмила НІКІТЕНКО

Українські школярі, які через повномасштабне вторгнення російських окупантів разом з мамами знайшли прихисток у Польщі в місті Члухув, разом зі своїми друзями у країні перебування виготовили і передали військовим на фронт окопні свічки. Про це «Україні молодій» повідомила черкаська волонтерка Тетяна Костіна. Вона разом з чоловіком Артуром Зелінські, громадянином Польщі, з початку повномасштабної війни постійно доставляють в Україну продукти, спорядження та техніку для військових. А цього разу привезли й передали захисникам понад тисячу окопних свічок від українських та польських школярів.

Виготовлення свічок для українських захисників було ініційовано Члухувським відділом Об'єднання українців у Польщі. Тож за два тижні українські школярі, які навчаються у тамтешніх школах, та їхні польські друзі виготовили з харчових банок, картону та воску понад тисячу окопних свічок для бійців ЗСУ. За словами пані Тетяни, організувала роботу Малгожата Гостомчик, яка очолює Члухувський комплекс спортивної школи. Саме там школярі виготовляли потрібні на фронті українським захисникам окопні свічки.

Черкаська волонтерка розповідає, що школярі зі Члухува влітку зібрали кошти і закупили білизну та піжами для поранених військових. Ту «гуманітарку» подружжя доставило в госпіталь неподалік Бахмута. А ще учні передавали в

НЕГОДА

Пришестя зими

Хурделиця та сильний вітер знеструмили сотні населених пунктів і паралізували рух на багатьох автотрасах

Випробування негодю у період воєнного стану.
Фото з сайту dsns.gov.ua.

дації наслідків негоди 49 разів, відбуксовано 75 автомобілів.

У Києві та області через сильні пориви вітру, що сягали 22 метрів на секунду, оголосили перший рівень небезпеки. Синоптики радять триматися подалі від дерев і не виїжджати без особливої потреби з дому власними автівками.

Буревій також пошкодив найбільший стяг України, попри те, що його напередодні приспустили для збереження цілісності. Наразі пошкоджені залишки прапора зняли. «Міцне вітростійке полотнище не витримало негоди, яка вирує у столиці», — прокоментував ситуацію заступник голови КМДА Вячеслав Непоп. — Однак на такі випадки ми передбачили запасні елементи. Підготовлене запасне полотни-

ще вивісимо, щойно покращаться погодні умови».

У Черкаській області ускладнено рух поблизу міста Кам'янка. Поліцейські організували рух транспорту в реверсному режимі, близько 40 вантажних автомобілів були зупинені на відстій. Рятувальники розгорнули пересувні пункти обігріву.

У Кіровоградській області ліквідовано затор, що виник поблизу села Велика Виска. Три десятки вантажівок вивели на узбіччя. Відбуксовано 164 транспортні засоби. Майже 300 осіб потребували екстреної допомоги.

Тоді як північ, південь та центр атакує потужний циклон, на заході очікуються морози. За даними синоптиків, температура повітря там може опуститися до -9 °С.

ДЛЯ ЗСУ

Вогники тепла і подяки

Українські та польські школярі передали військовим на фронт понад 1000 окопних свічок

Понад тисячу окопних свічок, виготовлених українськими і польськими школярами, Тетяна Костіна з чоловіком Артуром Зелінські передали військовим.
Фото Тетяни КОСТІНОЇ.

Україну подарунки своїм ровесникам — від дитини до дитини. «Ці подарунки ми відвезли дітям переселенців, які нині проживають з батьками на Черкащині, зокрема в Каневі та в обласному центрі», — уточнює жінка.

Тетяна Костіна каже, що ук-

раїнські діти хоч і перебувають нині в сусідній Польщі, але душею вони в Україні. Разом зі свічками вони передали війнам ЗСУ, які виборюють волю та незалежність, свою любов до рідної Батьківщини і побажання перемогти лютого ворога та повернутися до своїх родин. ■

ПІДТРИМКА

ППО і блекауту — не казка

Записані голосами відомих українців сучасні терапевтичні оповідки для дітей зажили книжковим життям

У Києві на презентацію «Хоробрих казок» завітав Тарас Компаніченко.
Фото надане пресслужбою Суспільного мовлення.

Юлія ПРИГОРНИЦЬКА

Нещодавно в Києві презентували дитячу книжку «Хоробрі казки» — про дружбу, підтримку та згуртованість. Це терапевтичні історії для родинного читання в непрості часи повномасштабного періоду російсько-української війни.

Авторка ідеї «Хоробрих казок» і генеральна продюсерка цифрових платформ Суспільного мовлення Вікторія Мурована розповіла, що добре пам'ятає день, коли запустили телеграм-канал «Суспільне Казки для підтримки українських дітей», — 3 березня 2022 року. Це були казки, записані ще до повномасштабного вторгнення: «Саме тоді зрозуміли, що історії, які ми знали досі, більше не працюють. Вони не дають відповіді на ті запитання, які з'являються у дітей. Нам були потрібні історії нового часу. Так народилися хоробрі казки для хоробрих дітей».

Ідею вдалося втілити завдяки підтримці психологині Маріанни Новаковської, яка допомагала пропрацьовувати казки на нетравматичність та аналізувала концепти; соціологині Вікторії Бринди; редакторки Валентини Левицької, співавторки Ірини Виговської, та ілюстратора Георгія Сагітова.

Ірина Виговська — авторка двох «дорослих» книжок — не мала досвіду написання казок для молодшої аудиторії. «Здавалося, що для дітей писати буде простіше, бо це короткий формат, лаконічніша форма й має бути легше. Але насправді виявилось, що говорити з дітьми в разі складніше», — коментує Ірина.

У казках підняли теми про втрату близької людини, про захисників, ППО, еміграцію, тимчасове вимушене переміщення, блекауту та інші. «Щовечора вже понад рік мої діти засинають лише під «Хоробрі казки», — розповів під час презентації ведучий та читець однієї з хоробрих казок «Бульбашки для зайчика Вжуха» Тимур Мірошніченко. — Вони знають їх напам'ять абсолютно всі, замовляють казку, яку хочуть послухати сьогодні, і прекрасно засинають під неї. Всі ці казки присвячені різним епізодам нашої новітньої історії, яку діти мають, попри все, сприймати трішечки по-іншому, а краще — дуже по-іншому, щоб жити своє щасливе дитинство. Саме ці казки мають такий терапевтичний ефект».

Аудіопроект «Хоробрі казки» втілили у жовтні 2022 року. Казки зазвучали голосами (<https://corp.suspilne.media/newsdetails/5880>) Сергія Прутули, Юлії Саніної, Ірми Вітовської, Тимура Мірошніченка, Roxolana, Тараса Компаніченка, Павла Вишебаби, Alyosha, Антоніна Хижняк, Наталки Денисенко, родини Леона, Ельвіни й Олександра Бушів та Злати Огнєвич.

«Книжка — дуже важливий етап цього проєкту. Зазвичай спочатку трапляється книжка, а вже потім екранізація чи аудіоверсія, проте у нас сталося навпаки: спочатку з'явився подкаст, аудіоказки, а потім книжка у співпраці з чудовим харківським видавництвом АССА», — зазначила Вікторія Мурована.

Дитячу книжку «Хоробрі казки» до цього у жовтні представили у Львові в межах 30-го міжнародного літературного фестивалю BookForum, а також на Франкфуртському книжковому ярмарку. Гостям київської презентації стали кобзар і очільник гурту «Хороя Козацька» Тарас Компаніченко, акторка Антоніна Хижняк, ведучий Олександр Педан, співачка Roxolana. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

■ НЕДИТЯЧІ ЗАБАВИ

Атака на Залужного

Президентське его пробило дно?

Крок назустріч республіканцям

Отже, за кулісами високої політики відбувається щось таке, що ми не бачимо очима, але зчитуємо за зовнішніми ознаками.

Як-от, наприклад, ми вже писали, президент США Джо Байден «зажав» 5 млн доларів допомоги. Ця сума висить на офіційному урядовому сайті США. Це не є лендлізом. Термін його отримання закінчився 1 жовтня. Нам його не дали, а нового вже не буде. Це інший канал через мініборони США, що підконтрольний президенту Байдену.

І цю допомогу можна надіслати без дозволу Конгресу протягом кількох днів або навіть годин після затвердження.

Імовірно, ненадання цієї допомоги спонукало Зеленського повернути свої президентські голоблі до республіканців.

Тут слід звернути увагу на американський телеканал Fox, що афілюють з цією партією.

Під час візиту в США, 15 листопада, на його етері виступав глава ОП України Андрій Єрмак. А вже 20 листопада генеральний директор корпорації Fox Лаклан Мердок відвідав Київ. І що цікаво, 20 листопада на Fox News також виступав і Зеленський.

А це все вказує, що президент шукає підтримку в республіканців.

Щодо причини візиту Бернса, то наразі проглядаються два варіанти. Або перед нами розгортається якусь фальшиву картину, а ми маємо повірити, що це оригінал; або між Зеленським і Залужним справді є певне протистояння і саме тому наразі чинний президент узв'язався

Чому ворог зміг налагодити серійне виробництво багатьох типів озброєнь в умовах санкцій, а ми, навіть за умов безпрецедентної підтримки партнерів, не зробили нічого?

усувати з керівних посад наближених до Залужного людей.

Політична ротація генералів

В Україні здіймалась не одна хвиля розмов, що президент Володимир Зеленський та головний по скріпках у його офісі Андрій Єрмак давно прийняли рішення про звільнення Валерія Залужного з поста головнокомандувача ЗСУ, прагнучи помяти його на генерала Олександра Сирського.

Однак минулого тижня в Україну несподівано завітав глава Пентагону Ллойд Остін. Він зробив публічну заяву, котра й «роздраконила» ОП, сказавши, що в Україні є декілька лідерів. Ллойд Остін дав зрозуміти Банковій, що США сприяють генералу Залужного як самодостатнього лідера України. Вони обидва наодинці, без сторонніх вух, обговорили певні питання.

Водночас Мініборони України чутки про відставку Залужного назвали російським фейком.

Насправді, незважаючи на те, що Залужний є керівником ЗСУ юридично, по факту всі рішення щодо військових операцій приймає ставка головнокомандувача Зеленського. А вона складається з голови ОП Андрія Єрмака та лояльних до нього посадовців.

Згадаймо, що відбулося в Бахмуті. Ставка прийняла рішення продовжувати там операцію, хоча Залужний був проти. Її керівником призначили генерала Сирського. У результаті Бахмут впав, операція провалилася, там поклали життя чимало найкращих українських воїнів. І, як зазначають вітчизняні експерти, саме з цієї причини провалився контраст наступ та почалися розбіжності між президентом і головнокомандувачем ЗСУ.

Хто розсварює Зеленського і Залужного?

Для Зеленського Бахмут став політичною картою в його-чужій грі з використанням «ручного» Сирського.

У чому «вина» Залужного?

То які ж суттєві претензії президента Зеленського до генерала Залужного, окрім ображеного нарцисизму першого?

Що українці в головнокомандувача ЗСУ бачать ще й політика? То це не його «вина», так розпорядилась природа. Бо якщо у військовому таланті Залужного проглядається ще й політик, то він прос-

українців ставити слухні запитання: а де наше озброєння на десятому році війни?

Чому й за півтора року повномасштабного вторгнення не було запущено виробництво озброєнь і боєприпасів?

Чому ворог зміг налагодити серійне виробництво багатьох типів озброєнь в умовах санкцій, а ми, навіть за умов безпрецедентної підтримки партнерів, не зробили нічого?

В умовах, коли стоїть питання нашого існування, забава з рейтингами майже тотожна державній зраді.

І якщо небожителі робитимуть усе можливе для усунення головнокомандувача, то тут виникає питання пріоритетів. Хто для нас зараз важливіший: небожителі чи Залужний?

Фінансові подвиги ЗЕ-комірників

А тепер згадаємо ще одне інтерв'ю президента Зеленського британській газеті The Sun.

Різонули слова про financial gap — фінансову дірку України.

А чи не твої миші прогризли ту дірку, пане слуга чийогось народу?

Увесь світ вже наслухався про фінансові подвиги твоїх комірників, котрі воюють не на фронті, а на грошово-маєткових полях країни.

Але чому ж Зеленський як добрий господар, що все «до хати» мав би нести, не скористався тими майже піврічними попередженнями про можливий напад і не використав це як спосіб хоч трохи залатати дірки в обороні й не наповнив напівпусті чи взагалі спалені «папередніками» склади зброї, що була продана — знищена — вкрадена?

Чому не спрацювала класична історична заповзятливість його генія?

Чому він не те що не просив, а, навпаки, глузував і насміхався? Хоча можна було вдало використати ситуацію: зловити за язик усіх, хто «висловлював занепокоєння», й особливо нашого Джо, було тоді так легко!

І якщо відмотати стрічку і згадати, як усе починалося з дурману Оману, то сьогодні чіткіше виглядають контури намальованої картини. І це не міраж. Це жорстока дійсність із вивіскою «все йде за планом».

Тільки куди? Туди, куди Патрушев у літачку нашпентав?

А щодо переляку від можливого «Майдану-3», то не буде спроб убивства Зеленського. Він має всі гарантії, що його чіпати ніхто не буде. Усе інше довкола цієї теми — примітивні маніпуляції. ■

Максим СТІХА

■ ДИКТАТУРА

«Лукашенколэнд»: класику визнали «екстремізмом»

У мінську тотальний погром усього білоруського. Що робити Києву?

На початку листопада на сусідній території, яка все ще офіційно називається «республікою білорусь», але яку зараз доречніше називати просто «лукашенколэндом», сталася подія, на яку українські ЗМІ не звернули жодної уваги. А тим часом вона є симптоматичною: один із тамтешніх районних судів визнав «екстремістськими» два томи зібрання творів класика білоруської літератури Вінцента Дуніна-Марцінкевича, видані державним видавництвом «Мастацкая літатура» у 2007—2008 роках.

Вживав слово «москаль» у негативному контексті

Дуніну-Марцінкевичу (1808—1884) належить в історії білоруського письменства місце, яке можна (з певною часткою умовності) порівняти з місцем Котляревського та Шевченка разом в історії літератури української. Цей шляхтич з Бобруйщини удовгов життя прагнув перетворити наріччя забутих Богом неписьменних мешканців боліт між Німаном, Прип'яттю та Двіною на вироблену літературну білоруську мову, а самих носіїв цього наріччя — на нову європейську націю білорусів, що має історичне коріння в славних часах Великого Князівства Литовського. Він фактично сконструював класичну білоруську літературну норму, прийнятну для всіх білорусів. Його прямими літературними нащадками є Купала, Колас і Багдановіч.

Письменник відкрито співчував повстанню 1863—1864 років, у якому разом з поляками під спільним гаслом «За нашу і нашу свободу!» бився і загинув політичний провідник білорусів Кастусь Калиновський. Дуніна-Марцінкевича було заарештовано, але, оскільки безпосередньої участі в повстанських загонах він не брав, за певний час відпустили під нагляд поліції. Так він і прожив піднягладним до кінця днів.

Більша частина його літературної спадщини досі залишається в рукописах. А все те, що надруковано, відтепер у «лукашенколєнді» фактично заборонено продавати в книгарнях, видавати читачам у бібліотеках, ставити в театрах, використовувати у шкільних програмах. Причому без зазначення причини заборони (наприклад, вживав слово «москаль» у негативному контексті). Просто «екстремізм» та й годі...

Білоруське національне відродження і русифікація

Як відомо, білоруське національне відродження ХІХ — початку ХХ століття розгоралося повільніше від українського. Тому спробу проголошення БНР було дуже швидко придушено більшовицькими багнетами, і на кілька десятиліть для всіх білоруських школярів уся національна історія починалася лише зі створення БРСР у 1919-му.

У білорусів так само було своє відродження 1920-х — розстріляне, як і українське. А ось «шістдесятництво», співставного за потужністю з українським, уже не було — значно масштабніше відбувалися тут процеси русифікації. Наприкінці 1960-х у мінську не лишалося жодної білоруської школи, а в російських білоруську мову як окремий предмет вивчали несповна 10% учнів. (Для порівняння: на піку русифікації, в 1986-му, в Києві усе ж лишалося близько 20% українських шкіл, а в російських — українську мову більшість учнів погано, але таки вивчали).

Й однак, усупереч усьому, білоруси спромоглися на ще одне своє відродження. Впродовж короткого періоду 1990—1994 років білоруська мова успішно поверталася в шкільництво (понад 70% шкіл встигли стати білоруськими), нею працювали ЗМІ й видавали закони. Все це закінчилося з «демократичним» обранням улітку 1994-го першим президентом рб популіста олександра лукашенки, який «викривав корупціонерів» і обіцяв «повернутися в світле радянське минуле». Тепер уже зрозуміло, що те «обрання» стало найпершою успішною операцією фєб з відновлення шойно ліквідованої імперії.

Новий президент, який пристойно знає білоруську, не тільки ніколи її не використовував, а й публічно зневажав, заявляючи, що розмовляють нею тільки не-

дорозвинуті. Причому нелюбов його поширювалася не тільки на мову, а й на всі ознаки білоруської ідентичності (слово «свідомий» було спершу однією з найгостріших лайок президентського лексикону).

На жаль, такі настрої знаходили відгук у багатьох головах, що десятиліттями промивала радянська пропаганда, для якої «білоруськомовні» однозначно були «посібниками фашистів», а героїчні білоруські партизани розмовляли натомість «трасянкою» — місцевим аналогом нашого «суржика».

Радянську символіку повернули ще 1995 року

У 1995 році білоруси на проголошеному лукашенком референдумі величезною більшістю голосів повернули стару радянську символіку (історичні біло-червоно-білий прапор та герб «Пагоня» було оголошено «символами нацистських колаборантів») і зробили російську формально другою державною мовою, а фактично — першою і єдиною. Сферою застосування білоруської залишилися винятково уроки мови в школі та ще таблички з назвами населених пунктів (їх на російській чомусь не замінили, вирішивши зберегти хоч такий маркер «національної своєрідності»).

А в 1996-му лукашенко фактично здійснив державний переворот, силоміць запровадивши нову конституцію і вигнавши з парламенту всіх без винятку опозиційних депутатів. Відтоді його диктатура в маленькій країні зробилася абсолютною.

Втім масштаби цієї країни новоявленого фюрера попервах не влаштували. Наприкінці 1990-х він уклав угоди про «союзну державу» з росією, щиро сподіваючись, що переїде згодом у кремль як наступник старого ельцина, що стрімко руйнував алкоголем залишки колишньої неймовірно міцної здоров'я. Але, як відомо, наприкінці 1999-го ельцин вибрав собі зовсім іншого наступника, і лукашенко вимушений був зосередитися на своїх білоруських володіннях.

Упродовж нульових років він балансував між «інтеграційною» риторикою під час незліченних зустрічей з путіним і бажанням зберегти реальну і неподільну владу над територією власного «лукашенколєнду». При цьому часом він наважувався вдаватися й до відвертого фрондерства. Нагадаю: в березні 2014 року лукашенко навіть демонстративно зустрівся в Гомелі з в. о. президента України Олександром Турчиновим, якого кремль за керівника нашої держави тоді не визнавав.

Десь тоді ж було дано дозвіл на «м'яку білорусизацію». Білоруської в публічному просторі стало трохи більше. Нею з'явилася вулична реклама. Нею було перекладено й надруковано кілька законів. У лайтбоксах столиці з'явилися постери, що прославляли літеру «у коротке» — «ў» — таку ж унікальну ознаку білоруської абетки, якою для української є літера «ї».

Це супроводжувалося певною ідеологічною «лібералізацією». Офіційні науковці почали визнавати Велике Князівство Литовське частиною білоруської історичної та культурної спадщини. У 2016 році в рамках «загравання з Європою» в цілком контрольований «парламент» було навіть допущено аж двох помірковано опозиційних депутаток (які самі дуже дивувалися своїй несподіваній перемозі). Тоді ж у центрі мінська з'явився пам'ятник уже згаданому Дуніну-Марцінкевичу. У 2019-му віцепрем'єр рб навіть брав участь разом з керівниками Польщі та Литви у перепохованні в Вільнюсі кісток страченого в 1864-му Кастуся Калиновського — і промовляв при цьому по-білоруському...

Малий диктатор.
Фото з сайту 5.ua.

Коли почала закладатися інфраструктура для вторгнення проти України?

Вся ця коротка «відлига» закінчилася влітку 2020-го. Диктатор так смертельно набрид за понад чверть століття владарювання своїм підданцям, що з тріском програв вибори ще вчора нікому не відомій суперниці без жодного політичного досвіду. Щоб залишитися при владі, він змушений був вдатися до неймовірних за масштабами фальсифікацій — і народ повстав. Щоб придушити це повстання, лукашенко зробив те, чого доти старанно уникав, — на пряму закликав до рб російських силовиків і навіть пропагандистів (які масово замінили білоруських журналістів, що відмовилися співпрацювати з дискредитованим режимом).

Як наслідок, країна на чолі з ніким у Європі (окрім, звісно, Орбана) не визнала диктатором втратила рештки політичної суб'єктності. Там з'явилися російські військові бази — почала закладатися інфраструктура для вторгнення проти України. Всі політично активні громадяни змушені були емігрувати або опинилися за ґратами. Всі опозиційні партії і незалежні громадські організації було заборонено — навіть аполітичне Товариство білоруської мови. Всі незалежні медіа ліквідовано.

Паралельно відбувався й великий ідеологічний погром. З роботи в університетах та інститутах місцевої академії наук було вигнано всіх без винятку помітних білоруських гуманітаріїв — істориків, філологів, мистецтвознавців. Переважна частина їх знайшла прихисток у Варшаві й Вільнюсі, які тимчасово зробилися справжніми центрами білоруської гуманітаристики й культурного життя.

Особливу увагу влада приділяла літературі, що для білорусів (як і для українців) традиційно була національним стрижнем. Режим уже давно забороняв книжки таких сучасних письменників, як Уладзімер Някляев, Уладзімер Арлов, Світлана Алексєвич. Але досі йшлося про окремі твори — з якоюсь мотивацією заборони.

Описаний вище випадок з Дуніним-Марцінкевичем унікальний, бо вперше йдеться про визнаного класика (пам'ятник йому в центрі мінська ще не прибрали, а названу на його честь вулицю, на якій, за іронією долі, розташовано міський суд, ще не перейменували), — причому його спадщину заборонено без пояснення причин і в повному обсязі.

Незалежні білоруські журналісти (які сьогодні змушені працювати в Польщі та в Литві) побачили в цьому акті влади пре-

людю цілковитого й остаточного розгрому білоруської культури в рамках ізольованої від усього нормального світу рб. Це може означати, що загнаний у кут диктатор змушений віднині в своїх спробах подальшого владарювання опиратися тільки на кремль і виконувати всі його найменші забаганки (слід нагадати: в москві дуже обурювалися «м'якій білорусизації», яку та ж білоруська влада здійснювала до літа 2020-го).

Добровольчий білоруський підрозділ імені Кастуся Калиновського боронить Україну

А як до цього поставитися нам? Як відомо, добровольчий білоруський підрозділ імені Кастуся Калиновського боронить сьогодні Україну від російської навали. Багато справжніх білорусів покляли життя за свою і нашу свободу. Водночас білоруську програму в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка було закрито торік після початку повномасштабного вторгнення разом із російською (як визнає ректор Володимир Бугров, це рішення було «емоційним»).

Щодо російських студій в Україні, тут усе зрозуміло. Щоб вистояти в боротьбі з підступним ворогом, ми повинні його добре знати й ефективно деконструювати його міфи, які досі тримають у полоні багатьох людей в усьому світі. Інша річ, що цього, напевно, не зуміли б дієво робити ті працівники наших вишів, які звикли писати якщо не про «соцреалізм горькогого», то про «гуманізм достоевського» (а заодно — обраховувати вигоду від «інтеграційних процесів в снд»). Отже, нам потрібні принципово нові осередки русистики.

А ось із білорусистикою ситуація цілком інша. Якщо російська мова й культура з усіма пушкініми, «толстєвськими» й чайковськими є основою основ путінського державного націоналізму, то білоруська мова й культура є для сьогodнішнього режиму лукашенки найлютішими ворогами, і зараз в рб найближаються до їх цілковитого погрому. За цих умов важливо, щоб Київ (разом із Варшавою та Вільнюсом) теж зробився на певну перспективу центром білоруського національного тривання.

Адже цинічний (анти)білоруський диктатор рано чи пізно зійде з історичної сцени (як і його сьогodнішній кремлівський патрон). І наявність сильних білоруських осередків у сусідніх столицях збільшуватиме ймовірність того, що територія нинішнього «лукашенколєнду» перестане нарешті бути «пострадянським заповідником», а стане-таки нормальною європейською державою Білоруссю. ■

Світлана БОРИСЕНКО

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Вік грамотності не завада

Нещодавно відбулася міжнародна онлайн-конференція на тему: «Медіаграмотність для людей старшого віку», організована Українським інститутом медіа та комунікації

Впродовж усіх років, відколи проблема медіаграмотності стала в Україні актуальною, всі потуги на її вирішення в основному були зосереджені на молодіжній аудиторії. Ось і для «України молоді» одним з важливих напрямів роботи останнім часом були поширення та популяризація медіаграмотності серед учнівської та студентської молоді. І ми щиро раді, якщо наші юні читачі, отримавши нові знання, ділитимуться ними зі своїми бабусями та дідусями. Бо, як підтвердив згаданий захід, це дуже важливо не лише для них, а й для всього українського суспільства.

Перша частина конференції була присвячена зарубіжному досвіду навчання медіаграмотності людей поважного віку. А під час другої частини йшлося вже про українські ситуацію та досвід: чи достатньо уваги приділяється у нас щодо медіаграмотності цієї вікової групи, які особливості роботи з нею, яких заходів потрібно вжити на державному рівні та рівні інших стейкхолдерів (зацікавлених сторін. — Ред.), на які теми та напрями треба звернути увагу в роботі з цією віковою аудиторією загалом тощо.

Дуже багато цікавих фактів, статистики та висновків прозвучало у виступах Ольги Пасіцельської (Центр медіастудій та журналістики Університету м. Гронінгена, Нідерланди), Оксани Волошенюк (Академія української преси), Валерії Ковтун (Національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики України), Марини Дорош (IREX), Любові Найдьонові (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України) та інших спікерів. А виконавча директорка ГО «Український інститут медіа та комунікації» Діана Дуцик презентувала результати комплексного дослідження потреб людей старшого віку (60+) у галузі медіаграмотності, яке проводилося протягом 2023 року в партнерстві з DW Akademie за фінансової підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ).

Дослідження включало соціологічне опитування (проведено КМІС з 11 травня по 04 липня 2023 року; опитано 1 тис. 186 респондентів віком від 60 років, які проживають у всіх регіонах України), фокус-групові обговорення (проведено 8 фокус-груп у 8 регіонах України), а також онлайн-опитування та інтерв'ю експертів, представників громадських організацій, які працюють з аудиторією 60+ у сфері медіаграмотності, а також представників донорських та урядових організацій.

«Люди старшої вікової групи (60+) суттєво обмежені в реалізації своїх прав на доступ до інформації та на свободу вираження через низький рівень цифрової та медійної грамотності, — сказала Діана Дуцик у коментарі для «УМ». — Це підтверджує наше дослідження. Адже 36,5% людей старшого віку взагалі не користуються інтернетом. А отже, вони не мають можливості користуватися й усіма онлайн-сервісами, які надає держава (наприклад, «Дія»), оплата комунальних послуг онлайн чи приватний сектор, зокрема банківські послуги або онлайн-покупки). Але також вони отримують і менше важливих новин, адже більшість медіа зараз переходять в онлайн.

Загалом у нас трохи більше чверті населення України старшого віку: станом на початок 2023 року Держкомстат зафіксував 10,68 млн пенсіонерів. Це дуже велика цифра. А увага до цих людей, як у держави, так і в громадського сектору, традиційно менша, ніж до молоді, особливо в галузі медіаграмотності. Саме тому ми і наші партнери з Deutsche Welle Akademie вирішили зосередитись на допомозі цій віковій групі в інформаційній сфері. Наше дослідження є основою для розробки навчальних програм для людей старшого віку. Найближчим часом ми будемо розробляти такі програми, а згодом плануємо їх апробацію».

З повним соціологічним дослідженням можна ознайомитися за посиланням <https://www.jta.com.ua/trends/yaki-potreby-u-sferi-mediahramotnosti-maiut-ukraintsistarshoho-viku-doslidzhennia-ukrainskoho-instytutu-media-ta-komunikatsii/>.

Відтак далі пропонуємо увазі читачів його головні результати.

Хоча основним джерелом інформації для старшої вікової категорії досі є телебачення, майже половина опитаних користуються смартфоном. При цьому для більшості смартфон — це єдиний пристрій, яким вони користуються для виходу в інтернет. Жінки частіше виходять в інтернет зі смартфона, а чоловіки значно частіше користуються для цього комп'ютером або планшетом. Спостерігається великий розрив між аудиторією 60—69 та 70+ щодо використання інтернету та онлайн-джерел. Аудиторія у містах на півдні та сході країни більше користується онлайн-джерелами, ніж аудиторія у селах та на заході країни. Перегляд новин на смартфоні характеризується епізодичністю, акцентом на швидкість та стислість повідомлень, на слідкування за поточними подіями. Водночас споживання новин на інших пристроях, таких як широкоекранний телевізор, планшет, ноутбук, швидше, асоціюється в респондентів із перегляданням аналітичних передач, із більш поглибленим споживанням медіаконтенту. Також користування лише смартфоном може обмежувати респондентів, особливо старших вікових груп, що мають проблеми із зором, дрібною моторикою тощо.

Медіапрактики та споживання інформації групою респондентів, що (майже) не користуються інтернетом, часто не є автономними. Їхній власний вибір у користуванні медіа, а отже, й обізнаність у поточних подіях значно обмежені технічною інфраструктурою (наявністю електронних пристроїв, каналів інформації або рекомендацій онлайн-агрегаторів та алгоритмів) та колом спілкування (можливостями та бажанням дітей і родичів допомагати їм з користуванням пристроями та інформувати їх).

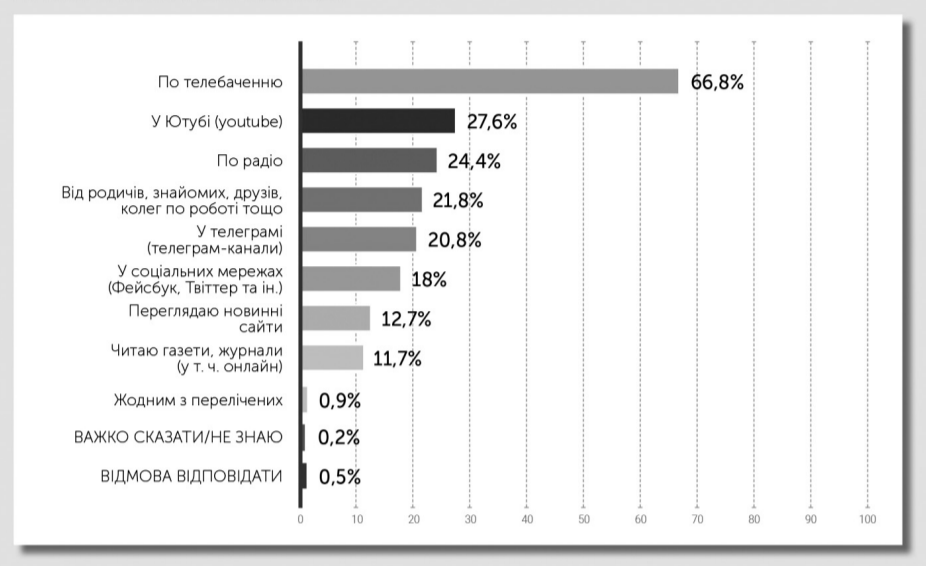
Більшість учасників дослідження, що користуються інтернетом, поєднують традиційні (переважно телебачення) та онлайн-джерела (переважно Telegram та YouTube) в споживанні новин. Поширена практика безперервного споживання новин може погано позначитися на психологічному здоров'ї респондентів, викликаючи відчуття пригніченості, безсилля, тривоги. З цим пов'язані такі відчуття, як «перевантаження новинами» і потреба у «відпочинку від новин». Ці результати показують, наскільки важливими є навички медіаграмотності не лише для свідомого споживання новин, а й для формування психологічної стійкості під час війни.

Дві третини аудиторії 60+, згідно з результатами національного опитування, користуються пошуковими системами. Проте фокус-групи показують, що багато респондентів шукають інформацію в YouTube, деякі також використовують Facebook та месенджери для пошуку інформації.

Лише незначна кількість респондентів має певні критерії щодо пошуку інформації. Як правило, опитані громадяни поважного віку переглядають джерела від першого і далі, читаючи зміст сайтів, доки не знайдуть інформацію, що їх влаштовує. За результатами фокус-групових обговорень, аудиторія 60+ загалом слабо орієнтується в алгоритмах пошукових платформ та особливостях інтерфейсу пошуковиків і потребує додаткової освіти й набуття навичок пошуку інформації онлайн. Більшість респондентів старшого віку впевнені у своїх навичках відбору та перевірки інформації. При цьому помітна гендерна та регіональна різниця в оцінюванні навичок. Чоловіки вище оцінюють свої навички, ніж жінки.

Таблиця 9.

У який спосіб Ви зазвичай отримуєте новини? Назвіть до 3-х джерел, якими Ви користуєтеся найчастіше. НЕ БІЛЬШЕ 3-Х ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ.

ють свої навички, ніж жінки.

Респонденти на заході країни більш упевнені у своїх можливостях відрізнити правдиві новини від неправдивих, ніж на півдні та сході. Серед респондентів превалює скептичне ставлення до новин та є поширеними такі практики, як порівняння медіаджерел між собою, споживання новин з різних каналів та джерел інформації й лімітування джерел лише до офіційних каналів.

Серед людей, що низько оцінюють свої навички відбору та перевірки інформації, поширена загальна недовіра до джерел інформації («правди все одно ніхто не скаже»). Також поширені уявлення про споживання новин як практики, що повинна займати дуже багато часу, а ще уявлення про себе як про «просту людину» з обмеженими ресурсами, що не може отримати та правильно зрозуміти інформацію. Такі переконання поглиблюють відчуття безпорадності перед великим потоком інформації.

Порівняно з досить високою оцінкою своїх навичок відбору та перевірки інформації респонденти набагато менше впевнені у своїх технічних навичках користування пристроями та платформами. Опитування показує, що менше половини опитаних громадян володіють базовими навичками користування електронними пристроями та інтернетом. Такі результати говорять про в цілому низький рівень оперування алгоритмами, що потенційно знижує агентність (інший рівень сприйняття та роботи зі знаннями. — Ред.) старших людей, можливість самостійно регулювати свій інформаційний простір.

Також явним є досить низький рівень участі старшого населення у формуванні дискусій у соціальних мережах та створенні онлайн-контенту. Так, майже третина респондентів, що користуються інтернетом, не виконували жодних активних дій онлайн, використовуючи інтернет лише для отримання інформації. Результати опитування показують також помітну регіональну різницю в кількості респондентів, що висловлюють свою думку в інтернеті: на заході респонденти коментують та публікують пости у соціальних мережах, і коментують матеріали на новинних сайтах майже на 10% більше, ніж на сході. Потрібні подальші дослідження, щоб зрозуміти причини такої регіональної різниці.

Одним з важливих винятків у загальній картині низької активності респондентів онлайн є пожертвування грошей, що пояснюється частим поширенням онлайн-зборів на потреби армії та інші во-

лонтерські ініціативи під час війни. Іншим важливим винятком є досить висока кількість респондентів, що переслали новини родичам, друзям або знайомим. Цілком можливо, що старші люди є основними постачальниками новин у родинних чатах. Відповідно, для інформованого суспільства їхні навички відбору та перевірки інформації є надзвичайно важливими.

Онлайн-банкінг охоплює половину населення старшого віку. Майже 60% громадян старшого віку оплачують комунальні послуги в інтернеті та майже половина користуються своїм банківським рахунком онлайн. Громадяни на сході країни в середньому частіше користуються онлайн-банкінгом, ніж на заході. Чоловіки загалом користуються онлайн-банкінгом частіше, ніж жінки.

Основними причинами небажання користуватися онлайн-послугами респонденти називають нерозуміння, як користуватися цими послугами, та надання переваги живому спілкуванню. При цьому на сході значно більша кількість респондентів зазначають, що не знають, як користуватися онлайн-послугами, ніж на заході.

Окрім банківських додатків та додатку «Дія», більшість учасників дослідження не приділяють уваги встановленню паролів в інтернеті та на своїх електронних пристроях. Натомість вони зазначають, що їм «немає чого приховувати», якщо це не стосується безпосередньо їхньої фінансової безпеки. Однією з причин такого ставлення є поширене переконання, що паролі не є дієвими. По-перше, хакери за бажання можуть зламати будь-яку сторінку, і, по-друге, уся приватна та публічна переписка відслідковується як органами внутрішньої безпеки, так і закордонними шпигунами. Найкращим засобом дотримання безпеки в інтернеті, отже, є самоцензура.

Більше половини респондентів бажать опанувати навички з медіаграмотності або покращувати свої знання. Найпопулярнішими запитами виявилися: вміння платити комунальні послуги онлайн, вміння користуватися додатком «Дія» та вміння користуватися смартфоном і/або комп'ютером. Під час фокус-групових дискусій учасники зазначали, що, оскільки їхні родичі та друзі часто не мають часу або можливості допомогти їм, вони потребують більш комплексного вирішення проблеми. При цьому більшість учасників фокус-груп не чули про можливість відвідувати курси з підвищення медіаграмотності. ■

Валерія МУСХАРІНА, студентка
Київського університету імені
Бориса Грінченка

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

У ворожій пропаганді «Вуха стирчать»

«Україна молода» завершила курс із медіаграмотності для старшокласників та учнів профтехучилищ. А молодь продемонструвала свої знання на фінальному тестуванні

Ми щоденно переконаємося: війна не лише спричиняє колосальні руйнування й людські жертви, а й водночас порушує психологічний клімат. Наше щоденне життя міцно пов'язане з медіапростором, що формулює головне завдання — осмислювати наслідки й своєчасно реагувати на виклики.

Національна газета «Україна молода» долучилася до важливої місії просвітництва молоді, реалізувавши актуальний проєкт — онлайн-курс із медіаграмотності «Читай. Аналізуй. Розумій», спрямований на учнів старшої школи та студентів професійно-технічних училищ.

Його мета — розтлумачити значення інформаційної гігієни й передати життєво необхідні навички з виявлення та протидії російській дезінформації, тож редакція газети «Україна молода» залучила до створення тематичних відеоуроків справжніх фахівців галузі медіаграмотності. Зокрема, Наталю Стеблину — докторку політичних наук, кандидатку наук із соціальних комунікацій, медіааналітичку й фахівчиню з журналістики. Олену Самойленко — медіаекспертку, старшу викладачку кафедри журналістики ДонНУ імені Василя Стуса. Максима Запорожченка — менеджера медіаосвітніх програм, завідувача Центру цифрової освіти та медіакультури Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Онлайн-курс відеоуроків був переданий у Київський професійний коледж автотранспортних технологій задля демонстрації цільовій аудиторії. Наприкінці навчання студентам запропонували пройти опитування, аби зафіксувати рівень засвоєних знань із медіаграмотності. Думки респондентів різнилися, однак переважна більшість респондентів дійсно засвоїла дані курсу.

Приміром, на запитання «Як грамотно знайти першоджерело інформації?» відповідали:

— Може бути цілий ланцюжок, тож важливо зрозуміти, яке повідомлення було першим. Звичайно, не в кожній новині ми знайдемо гіперлінк, але все одно маємо витратити час і знайти першоджерело. Це може бути посадова особа, експерт чи документ, і якщо такого джерела немає, то краще не ризикувати.

— Варто подивитися, чи дали цю новину якісь солідні авторитетні медіа, наприклад, liga.net. Такі видання, як правило, дуже серйозно підходять до фактчекінгу. Далі треба перевірити саме першоджерело, чи може в нього бути якась мотивація.

— Спитати того, хто був пов'язаний з подією.

— Знайти офіційні джерела інформації, наприклад, офіс президента України, Генеральний штаб Збройних сил України, Міністерство інфраструктури України тощо.

— Добре пошукати, якщо немає прямого посилання на першоджерело.

Студенти також задумалися над тим, «Як розпізнати викривлену інформацію?», ось їхні думки:

— Іноді викривлена ін-

формація справляє враження суб'єктивності, емоційності або непрофесійності. Отже, важливо перевіряти джерело, переконатися, що інформацію надає особа з хорошою репутацією. Перевіряти факти: шукати їх від кількох незалежних джерел, а не лише від одного. Звертати увагу на заголовки: вони можуть бути емоційними, але не завжди відображати справжній зміст статті чи новини. Також аналізувати контекст, перевіряти дату публікації, зважати на мову та стиль.

— Розпізнаєш, коли бачиш відсутність джерел інформації: суцільну анонімність, інформацію із соцмереж чи акаунтів, які не верифіковані. До того ж насторожує лінк на підозрілі або маловідомі джерела (лінк на сайт huhurtrt.ru) чи повідомлення від організацій, що були помічені в поширенні неправдивих даних. Недостовірні цитати чи дані соціологічних компаній, котрі не були активними в міжвиборчий період або були помічені у співпраці із сумнівними політичними силами, теж не викликають довіри.

Студенти зазначили: факт дає відповідь на питання «хто», «що зробив (зробила)», «коли і де» та завжди відображає чітке посилання на надійне джерело.

А ось поняття фейку визначили по-різному.

Хтось написав про «подання фактів у спотвореному вигляді чи свідомо неправдивій інформації».

Дехто — про «спосіб маніпуляції свідомістю шляхом надання неповної інформації, спотворення контексту з метою підштовхнути аудиторію до дій чи думок, які потрібні маніпулятору».

Чи про «повністю або частково вигадану інформацію щодо суспільних подій та людей, яка містить усі ознаки правдивого повідомлення, але його фактаж умисно викривлений, поданий частково або повністю зі спотвореним контекстом».

Студентів запитали і про інформаційні маніпуляції: навіщо до них вдаються? Відповіді підтверджують нинішню обізнаність молоді щодо цієї важливої теми:

— До маніпуляції удаються з метою добитися від нас бажаної поведінки. Головна особливість у тому, що нікого не примушують, а діють так, аби це стало нашим власним бажанням. Людина, котра стала жертвою маніпуляції, вважає, що чинить за власним розсудом і вибором. Але усе працює не так — до цього її вміло підвели інші люди.

— Аби впливати на глядача/читача. Маніпулювання здійснюється для того, щоб управ-

ляти масами, керувати поведінкою людини через вплив на свідомість, інстинкти та ідеологію людини.

— Інформаційні маніпуляції можуть бути використані з різних мотивів. Деякі люди вдаються до них, щоб здобути владу або контроль над іншими, решта — для досягнення своїх цілей або збагачення. Іноді маніпуляції використовуються для зміни поглядів або переконань людей.

Респонденти окреслили також ознаки маніпуляцій у соцмережах.

— Вони включають: розповсюдження дезінформації з метою впливу на громадську думку; створення фейкових акаунтів для поширення певних поглядів чи ідеологій; масове ретранслявання однакових повідомлень або хештегів для збільшення їх видимості; мікротаргетинг — направлення розсилання специфічних повідомлень для конкретних груп аудиторії з метою впливу на їхні думки; створення контенту з ефектом «бульбашки», де думка внутрішньої групи стає відмінною від загальної дійсності.

— Тиск на емоції, маніпуляції на теми, що хвилюють, обман у соцмережах, накручення підписників, тощо.

— Тобто коли втираються в довіру до людей, а потім використовують їх (бурхливі емоції не дають зрозуміти, чи це маніпуляція).

— Отримання великої кількості вподобайок, коментарів або підписників шляхом штучного підсилення активності, поширення недостовірної або маніпулятивної інформації, використання емоційно заряд-

жених повідомлень, застосування трюків для залучення уваги та збільшення впливу на користувачів.

Не кожен з нас насправді розуміє поняття інформаційно-психологічної війни. Однак після прослуховування онлайн-курсу «Читай. Аналізуй. Розумій» студенти сформулювали різні варіанти визначення цього явища:

— ІПСО — це культурне зіткнення, що проявляється через часткове руйнування основ буття суспільства та ціннісних орієнтацій, дозволяючи супротивнику закріпити свій вплив.

— Це вид протистояння між суб'єктами з використанням інформаційно-психологічних впливів на свідомість/підсвідомість людини.

— Форма конфлікту, де сторони використовують інформаційні та психологічні засоби для досягнення своїх цілей. Основною метою є вплив на громадську думку та психологію, зміна ставлення суспільства до певних питань або суб'єктів.

— Інформаційно-психологічна війна може бути визначена як сукупність різноманітних форм, методів і засобів впливу на людей (їхні погляди, думки, ціннісні орієнтації, настрої, мотиви, установки, стереотипи поведінки), а також групові норми, масові настрої і громадську свідомість цілому.

Наприкінці опитані поділилися думками щодо того, які психологічні прийоми використовують фейкотворці.

— Насправді, дуже різні: емоційне залучення — використання сильних емоцій для привернення уваги та сприяння вірі в розповідь; соціальна

довіра — імітація авторитетних джерел чи використання її до конкретних інституцій для зміцнення впливу; підсилення стереотипів, маніпуляція доказами; мімікрія інформаційних платформ.

— Аби знайти відповідь, потрібно застосувати метод асоціацій: уявити себе рибалкою, якому потрібно підібрати потрібну приманку. Тільки в нашому випадку риба є потенційними споживачами, море — медіасередовищем, а роль приманки виконують фейки.

— Фейкотворці використовують емоційне залучення, статусні аргументи, фальшиві докази, виклик довіри до джерела, маскування через реальність та створення віртуальної підтримки через використання ботів або фейкових акаунтів.

Якщо підбити підсумки, онлайн-курс «Читай. Аналізуй. Розумій» реалізував поставлену мету: допоміг слухачам/глядачам краще орієнтуватися у медіасередовищі. Студенти опанували навички аналізу інформації, роботи з першоджерелами, а також зрозуміли методику швидкого розпізнавання фейків, викривлень та психологічних маніпуляцій.

Медіаграмотність — це важливо необхідні знання, що формують компетентності для активної й усвідомленої участі в житті медійного суспільства. Національна газета «Україна молода» активно долучається до поширення таких важливих цінностей та, використовуючи онлайн-платформи й новітні технології, радо ділиться своїм багаторічним досвідом і залучає до опанування нових навичок молодь. ■

■ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Нас дурять, а ми віримо,

або Коли емоції затьмарюють розум

Валентина БЕРЕЗИНА

Нещодавно переглядала улюблену газету «Україна молода» і натрапила на цікавий матеріал авторства Наталки Позняк-Хоменко від 25 листопада «Будьмо уважні й обережні: як не потрапити на гачок російських ІПСО». Слід сказати, що інформація під рубрикою «Читай. Аналізуй. Розумій», які почали з'являтися на сторінках «УМ» з кінця червня цього року, від початку змушували задумуватися, що саме ми споживаємо в інформаційному просторі і як не «отруїтися» ворожою пропагандою.

Погоджуюся з Наталкою Позняк-Хоменко, що наразі переважна більшість українців емоційно реагує на новини і стає вразливою до мані-

пуляцій. Сама не раз стикалася з так званими «патріотичними сайтами», де зараз, вже отримавши базові уявлення про медіаграмотність, неозброєним оком бачу москальську «методичку». А до того були часи, коли вірила й поширювала подібну інформацію, приміром, про зниклих військових, не усвідомлюючи, яку шкоду це може нести...

Тепер перевіряю все двічі й ділю на десять, бо, на мою думку, тільки навички з медіаграмотності можуть і утримати від несвідомого поширення фейків, і допомогти орієнтуватися в сучасному медіапросторі.

Окрема подяка авторці за практичні поради й фахові пояснення. Вдячна редакції газети «Україна молода» за небайдужість і просвітництво!

ПАРАЛЕЛІ

Україна для Тайваню — маркер незалежності

Лише одна демократія — фундамент нової ідентичності

Тетяна ПАРХОМЧУК

У країні, яка розташована за 8 тисяч кілометрів від України, пильно стежать за російсько-українською війною.

Це — Тайвань, якому також перманентно загрожує вторгнення. Тайвань — стара порохова діжка, що жодного разу не вибухала. Хоча останнім часом напруга в регіоні зростає: Пекін вважає острів «бунтівною» провінцією і хоче його повернути.

Натомість тайванські політики все частіше говорять про збереження незалежності, а соціологічні дослідження показують: на острові зростає кількість людей, які вважають себе тайванцями, а не китайцями.

У січні цього року Пекін укотре серйозно пригрозив Тайваню війною. Якщо збройний конфлікт усе ж таки спалахне, у нього, ймовірно, будуть втягнуті наймогутніші держави світу, зокрема США і Японія. Отже, Україна у складній ситуації отримала на Далекому Сході несподіваного союзника?

То що ж спільного між російсько-українською війною і тайванською проблемою та як одна лише демократія може стати фундаментом для нової ідентичності?

Справа в тому, що Тайвань у ситуації між Україною та росією бачить багато схожого зі своїми взаєминами з Китаєм. У разі більший та потужніший сусід вважає Тайвань своєю територією і натякає на ймовірне воєнне підкорення острова.

Армія 23-мільйонного Тайваню самостійно протистояти китайській не зможе, тому тайванська влада сподівається на швидкий захист армії США. Але участь американців не гарантована, а розвиток російсько-української війни став важливим маркером.

Вогнище холодної війни

На планеті існують два Китаї. Більшу територію охоплює Китайська Народна Республіка (КНР), де правлять комуністи і вперше спалахнула епідемія COVID-19.

Інший — має більшість ознак незалежної держави, зокрема конституцію і потужну армію, але його правовий статус залишається невизначеним — це Республіка Китай, що на острові Тайвань.

Понад 72 роки відносини між обома Китаями, м'яко кажучи, напружені. Один від одного їх відділяють лише 130 кілометрів Тайванської протоки, але десантні кораблі КНР здатні подолати таку відстань за три години.

У 2021 році британський журнал The Economist назвав Тайванську протоку найнебезпечнішим місцем на Землі.

Усе розпочалося ще 1949 року. Тоді внаслідок тривалої громадянської війни до влади на материковому Китаї прийшла Комуністична партія на чолі з Мао Цзедун. Його супротивник Чан Кайші відступив разом зі своїми прибічниками з націоналістичної партії Гоміндан на острів Тайвань. Там він створив власну державу — зі столицею в Тайбеї.

Між Тайбеєм і Пекіном траплялися й цілком гарячі зіткнення — шпигунство, диверсії, взаємні артилерійські обстріли і сутички на морі.

Як і більшість протистоянь другої половини ХХ століття, конфлікт між материковим Китаєм і Тайванем став одним з багатьох вогнищ глобальної холодної війни між Заходом і країнами соціалістичного табору. Уряд Тайваню підтримували США, а Пекін — СРСР.

Лідери КНР сповнені рішучості поставити Тайвань під червоний китайський прапор, але уряд США не бажає допустити анексію Тайваню проти волі його мешканців. Ймовірність прямого зіткнення американських і китайських військ мала, проте тайванська армія оснащена сучасною зброєю і нараховує 300 тисяч солдатів.

Союзник попри визнання

28 січня 2022 року на офіційному сайті президента Тайваню Цай Інвень з'явилось повідомлення. У ньому йшлося про важливу нараду керівників різних органів влади. Обговорювали проблеми безпеки, а саме ситуацію в Україні.

Цай Інвень заперечила, що в поточній ситуації Тайвань добре розуміє позицію України та перебуває цілковито на її боці.

І Тайвань, і Україна й чути не хочуть сусідських заяв про «один народ». Китай вдається до інформаційних, дипломатичних і мілітарних провокацій щодо Тайваню — як і росія щодо України.

Також армії України й Тайваню менші

за відповідно російську та китайську. Правда, якщо в українсько-російському випадку кількість озброєння й персонального складу відрізняється в рази, то в тайвансько-китайському — на порядки. До того ж армія КНР набагато потужніша технічно.

У разі нападу Китаю Тайвань зможе лише якийсь час протриматись в очікуванні іноземної підтримки — на цьому базується військова доктрина острова.

Усі побоюються вторгнення Китаю на Тайвань. Він може захопити його за лічені

Лідери КНР сповнені рішучості поставити Тайбей під червоний китайський прапор, але уряд США не бажає допустити анексію Тайваню проти волі його мешканців.

дні, і США не завадять — так вважає низка військових експертів.

Подібність двох ситуацій давно помітила й західна преса. У ній нерідко можна зустріти статті з твердженням: «Україна для росії — як Тайвань для Китаю».

Хоч базове це порівняння некоректне, адже Україна — визнана всім світом незалежна держава, тоді як незалежність Тайваню формально визнали лише півтора десятка здебільшого дрібних острівних країн. Решта ж, включно з Україною, підтримують контакти з фактично незалежною від Пекіна республікою на неформальному рівні.

Головне, за чим Тайвань стежить в українсько-російському конфлікті, — це поведінка США. Найважливіші запитання для них виникли з початку російсько-української війни: чи захистять Україну американці у випадку загострення ситуації, наскільки вони готові втрутитися в конфлікт, як допомагатимуть Києву та чи можлива їхня військова участь?

На цьому тлі, як повідомляла американська The New York Times, китайська преса була сповнена пропагандистських матеріалів про слабкість Сполучених Штатів, про те, що їм уже нецікаво брати участь у справах інших держав. І про те, що всередині НАТО — криза і на Альянс теж не варто покладатись.

До провокації рукою подати

Здійснити провокацію щодо Тайваню Китаю легко. Між головним островом республіки та материковим Китаєм — понад 100 кілометрів, однак є кілька маленьких заселених островів, розташованих просто біля китайського кордону. Наприклад, це острови Кінмень, де живуть понад 100 тисяч тайванців. З берегів Кінмень можна бачити висотки чотиримільйонного китайського міста Сямень. Щоб захиститись від

Президент Тайваню Цай Інвень.
Фото з сайту ukraine.com.

можливої висадки китайських військових, узбережжя островів Кінмень оточені захисними конструкціями. Однак надовго вони не допоможуть.

Ситуацію ускладнює те, що Тайвань омиває Південно-Китайське море, яке офіційний Пекін вважає своїми внутрішніми водами. Цим морем проходять одні з найбільших вантажопотоків планети, на нього припадає третина від світового вилування. Чимало острівців у морі належать В'єтнаму, Малайзії, Індонезії та Філіппінам. Однак частину цих островів Китай вважає своїми, на деяких облаштував військові бази. Військова присутність офіційного Пекіна в Південно-Китайському морі зростає щороку, потенційно ця територія може ста-

торгові представництва чи асоціації, зокрема США, Німеччина, Японія, Бразилія, Ізраїль.

Після проголошення Україною незалежності Тайбей спробував раніше за Пекін встановити дипломатичні відносини — хотіли дати грошей, гуманітарну допомогу, щоб Україна визнала Тайвань замість КНР. Але китайці швидше сюди надіслали дипломатичну місію, і Україна визнала КНР.

Потім були ще спроби Тайбея встановити дипломатичні контакти з Києвом, але Україна офіційно так і не визнала Тайвань.

Випробування виборами

У січні 2024 року відбудуться шістнадцяті вибори президента Китайської республіки (Тайвань). Нинішній президент Цай Інвень не може балотуватися на третій термін, на відміну від Сі.

Серед кандидатів — лікар за освітою Лай Цінде, мер Тайнаня, який уже був прем'єром і віцепрезидентом. Головний його конкурент — інший лікар, Ке Веньчже. І ще колишній поліцейський від Гоміндану, мер Сінбейя — Хоу Юї.

Китай хоче вплинути на вибори й сприяти перемозі прокитайського кандидата. Поки що жоден з них не заявив про можливість зміни політики у відносинах з Пекіном.

На останній зустрічі так званого тепління між Вашингтоном і Пекіном президент США Байден застеріг Сі від будь-якого втручання у вибори.

Зі свого боку глава КНР Сі чітко артикулював, що не збирається «атакувати Тайвань» у найближчі роки.

Два лідери нібито, погодилися, що підтримка миру і стабільності у регіоні дає серйозний шанс на вирішення проблеми Тайваню тільки у випадку, якщо Китай буде поважати виборчу демократію і волевиявлення жителів острова.

Важко переоцінити стратегічне значення Тайваню як для Вашингтона, так і для Пекіна.

Якщо Тайвань буде частиною «великого» Китаю, той миттєво стане могутньою тихоокеанською державою, що контролюватиме деякі з найбільш передових технологій у світі, а також отримає можливість блокувати постачання нафти у проамериканські Японію та Південну Корею. А це вже важіль впливу, завдяки якому Пекін може вимагати ліквідувати американські військові бази в обох державах.

Можливо, Америка, розширюючи контакти між військовими — від міністра до капітанів корабля, — зменшує воєнну напругу разом із союзниками у Тайванській протоці й Південно-Китайському морі, а Китай припиняє погрози воєнного захоплення Тайваню, який добровільно віддав тому своє членство в РБ ООН? Якщо так, то це тільки початок якогось ланцюга домовленостей і розвитку подій. ■

ДОБРІ СПРАВИ

Ірина Павлюк: «Я бачу, як на руїнах відновлюється повноцінне життя»

Звільнені території Харківщини поступово оговтуються від окупації завдяки людям, які готові прийти на допомогу

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

У харківському офісі Міжнародної гуманітарної організації Medair, штаб-квартира якої розташована у Швейцарії, лікарка Ірина Павлюк працює три місяці. До прифронтового міста жінка приїхала з більш спокійного Києва, де могла б мати стабільну медичну практику. Але війна, на жаль, часто відправляє фахівців туди, де вони сьогодні найпотрібніші. Без їхньої допомоги жителі деокупованих громад навряд чи впоралися б із проблемами, які залишили по собі рашисти.

«І я подумала: «Чого мені, власне, боятися?»»

Кінець зими минулого року день за днем нещадно відміняв наші попередні плани. Скажімо, Ірина Павлюк, яка досить тривалий час пропрацювала лікаркою-педіатром та викладачем Київської військово-медичної академії, мала намір спробувати себе в дерматокосметології. Вона закінчила спеціальні курси, відвідувала семінари і навіть встигла прийти невелику практику. Але все змінила війна.

Вже перші дні повномасштабного вторгнення перетворили життя на суцільний хаос, у якому важко було знайти найнеобхідніше. «Спочатку я займалася волонтерською роботою, — пригадує пані Ірина. — Ми відновлювали медичний сервіс у Бориспільському районі на Київщині, бо як тільки почалася війна, усі аптеки були зачинені. Потім організували надання медичних послуг мешканцям Воронківської громади Бориспільського району. Одна з наших знайомих працювала в Міністерстві ветеранів і допомогла отримати велику гуманітарну партію ліків та різних матеріалів. Ми також знайшли вузьких спеціалістів і налагодили їхній контакт із жителями села».

Коли ж обстріли столиці почастишали, пані Ірина змушена була виїхати з дітьми до Чернівців, де прожила фактично рік. Повернувшись, почала шукати роботу. Тоді й отримала повідомлення, що харківський офіс Medair тривалий час запрошує фахівця з охорони здоров'я зі знанням англійської мови. Співбесіду вона пройшла успішно, але родина та друзі на той час не зрозуміли її вибору. Мовляв, життя у прифронтовому місті, де сирена нерідко лунає разом із вибухами, — ризикована справа. «Але особисто у мене не було страху, — каже вона. — Від знайомої, яка вже працювала у Харкові, дізналася, що там наразі активно діє багато міжнародних гуманітарних організацій. Там чимало іноземців і місцевих жителів. І я подумала: «А чого мені, власне, боятися?»».

«У деяких селах медичні заклади розтрощені повністю»

Харківський офіс Medair розташований у добре захищеному підвалі, звідки пані Ірина телефонує до лікарів, які й далі працюють у прифронтових населених пунктах. Її завдання — вивчити потреби на місцях і організувати необхідну логістику. Нерідко доводиться виїжджати й у відраджання дорогами, обабіч яких простягаються заміновані поля. Бувають також випадки, коли автівка рухається повільно через суцільне бездоріжжя.

У таких випадках надихає і мотивує бажання місцевих колег якнайшвидше налагодити роботу своїх медичних закладів. «До Нового Бурлука ми їхали за автівкою головного лікаря, який показував напрямки руху, — розповіла пані Ірина. — Самостійно ми туди не дісталися б. А вже у самому селищі зустріли фельдшерку Іну, яка за власні кошти винаймає будинок і проводить там кон-

сультації. Її фельдшерський пункт довелось заново ремонтувати, оскільки під час окупації там квартирувалися буряти, кадировці і росіяни. Основну роботу тут виконала інша гуманітарна організація. Ми ж допоможемо медичним обладнанням, ліками, а також, можливо, дверима та вікнами».

Новий Бурлук наразі дуже зруйнований. Там уже полагодили світло, але й досі не працюють каналізація та водогін. Пані Ірина каже, що недавно телефонувала їй староста громади й просила, аби у Medair допомогли їм придбати насос. Там спробують вирішити цю проблему.

До селища Печеніги окупанти завдяки бійцям ЗСУ не дійшли, але туди не раз «прилітало» майже все, що є на озброєнні в армії РФ. Під обстріл потрапив і центр медико-санітарної допомоги, якому наразі потрібні меблі, кушетки, маніпуляційний столик, стерилізатор для інструментів тощо. Загалом рашисти не тільки знищували і нищять далі медичні заклади регіону, а й нещадно їх грабували під час окупації. Тобто вивезли фактично всю діагностичну та іншу техніку, яку місцеві громади збирали роками. Тепер доведеться створювати матеріальну базу заново.

Недавно до харківського офісу Medair телефонували з Шевченкового та Великого Бурлука. Там повністю зруйновано амбулаторія і фельдшерський пункт. Просять про допомогу. Зараз їхні замовлення — в роботі. Але бувають і приємні винятки. «Коли ми приїхали до села Малинівка Чугуївського району, то були приємно вражені, — каже пані Ірина. — До війни тут у центрі первинної медико-санітарної допомоги зробили гарний ремонт, який лишився неушкодженим. На подвір'ї висаджено багато квітів. Нам там сказали, що у них нині немає жодних потреб, бо їм постійно допомагають різні міжнародні організації. Колеги показали коробки з ліками та нове обладнання».

«Люди обережні і про окупацію не розповідають»

Балаклія, що тривалий час була опорним центром рашистів, вразила численними руйнуваннями і великою кількістю переселенців. Сюди їдуть в основному жителі Куп'янська і Вовчанська, оскільки після деокупації росіяни обстрілюють ці міста з особливою жорстокістю. Пані Ірина з колегами проводила тут тренінги для соціальних працівників, які опікуються людьми з особливими потребами, а також для пенсіонерів. Уміння управляти стресом у військовий час — справа важлива, але місцеві жителі не звикли звертатися до психологів. Найчастіше діляться проблемами зі знайомими і намагаються підтримувати одне одного.

Під час спілкування фахівці Medair з'ясували й основні потреби балаклійців. «Будемо допомагати їм таким обладнанням, як ходунки та інвалідні візочки, памперсами для дорослих, урологічними прокладками, медичними простиратлами і, можливо, закупимо

Ірина Павлюк.

Рашисти нещадно руйнують фельдшерські пункти Харківщини.

Психологічні тренінги допомагають жителям деокупованих громад подолати стресові ситуації.

Фото з альбому Ірини Павлюк.

велосипеди для соціальних працівників. Люди також скаржилися, що через маленькі пенсії їм дуже бракує коштів на придбання ліків, які потрібно приймати щодня. При цьому вони були дуже обережними у своїх висловлюваннях і відмовлялися розповідати про життя в окупації».

«Я почуваюся потрібною»

Найбільше пані Ірину вразили жителі Харківщини, які, незважаючи на постійні обстріли, продовжують там жити і працювати. Це лікарі, фельдшери, водії, електрики, продавці. Бажання відродити свої населені пункти у них настільки велике і щире, що одразу хочеться допомогти їм якомога більше. «Спілкуючись із ними, я почуваюся потрібною, — каже вона. — Хотілося б, щоб війна закінчилася якнайшвидше і наша допомога вже була непотрібною. Але навряд чи це станеться скоро. Втім, головне, що зараз на руїнах відновлюється повноцінне життя. Вже скрізь працюють магазини, аптеки і навіть кафе. У Печенігах ми, наприклад, пили надзвичайно смачну каву, а в Балаклії замовили піцу під назвою «Лагуна». Смачнішої я ще ніде не куштувала».

На Харківщині киянку приємно здивувала і зразкова чистота. Як в обласному центрі, так і в невеликих містечках скрізь прибрані і доглянуті вулиці. Де тільки можна, місцеві жителі висаджують квіти. І це при тому, що навколо багато зруйнованих будинків і повнеченої інфраструктури.

Окрім державних органів влади і міжнародних місій, які активно працю-

ють на деокупованих територіях, своїм рідним містам і селам прагнуть допомогти земляки, які наразі проживають в інших регіонах. «Коли Віктор Андрійович Ющенко був президентом, моя мама працювала з його дружиною. З того часу вони підтримують тісні стосунки, — повідомила пані Ірина. — Так ось, Катерина Михайлівна недавно розповіла, що хоче допомогти відновити школу в селі Чернещина Ізюмського району, де народився її батько. Село розташоване за 5 кілометрів від російського кордону, тому було окуповане на початку війни і зазнало значних руйнувань. Зараз теж постійно обстрілюється. Днями, наприклад, я чула, що Чернещина була атакована керованими авіабомбами. Поїхати туди наразі практично неможливо. Але як тільки небезпека мине, Катерина Михайлівна обов'язково допоможе відновити там навчальний заклад».

Допомагають жителям Харківщини сьогодні й представники інших країн. Разом з Іриною зараз, наприклад, в офісі Medair, окрім харків'ян, працюють колеги зі Шрі-Ланки, Канади, США, Німеччини. Була і бразилійка, але вже повернулася додому. Їм подобається Україна та українці, тому вони швидко адаптуються до непростих умов. І це при тому, що прилетіти ворожа ракета сюди може будь-якої хвилини.

Проте є і свої плюси. «За ці три місяці я стала більш упевненою в собі. Мені дуже подобається ця робота і Харків загалом, — ділиться своїми враженнями пані Ірина. — Ми намагаємося бути максимально корисними людям. Воювати я не піду, але чим можу, тим і намагаюся допомогти». ■

Ганна ВОЛКОВА

Доки правоохоронці Полтави ще з вересня розбираються, куди харківський домобудівний комбінат «Квант», що кілька років поспіль прибирав дороги в нашому місті, вивіз половину минулорічних лишків технічної солі, доки закуплена в Єгипті якась суперпупер сіль десь ще тільки пливе в нашому напрямку морями, — Полтаву в ніч із 19-го на 20 листопада закидало снігом.

Крадії з великої дороги

Снігу ввалило близько 8 сантиметрів. І вдарив мороз до -9. До ранку вулиці й тротуари перетворилися на сучільну ковзанку. Їх ніхто не чистив, не посипав ні піском, ні сіллю. Лише на вулиці пушкі на ми побачили один невеликий клаптик тротуару біля бізнесової структури, посипаний... попелом. Та ще на території парків працівники КП «Декоративні культури» лопатами викидали пісок із кузовів вантажівок.

Екіпажі ж патрульних тим часом ледь встигали виїжджати на оформлення ДТП (за добу в Полтаві сталося 11 пригод без потерпілих), а бригади екстреної медичної допомоги — підвозити пішоходів до міського травмцентру (за добу звернулося 14 травмованих, з них двоє з переломами). Соціальні мережі рясніли гнівними постами на адресу міської влади. А вона у відповідь запевняла, що ніякого колапсу в місті не сталося і що ось-ось надійдуть нові солерозтрусувачі.

Так у Полтаві розпочався перший за 7 років зимовий сезон, у який місто увійшло без залучення приватних підрядників із догляду за дорогами. Протягом 2016—2022 років вулиці Полтави прибирали пов'язані між собою харківські приватні структури: «УМБ № 23», «МБЦ», «Будгарант-7», «ДБК Квант» та «ХСМБ-7». За цей час за свої послуги вони отримали з бюджету міста 929,5 мільйона гривень. Лише минулого року і лише ТОВ «ДБК Квант» та ПП «Харківспецбудмеханізація-7» Полтава заплатила понад 187 млн 188 тис. грн.

На початку 2023-го керівництво Полтави розірвало договір з харків'янами й передало їхні функції місцевим комунальникам. По суті, рішення правильне і давно назріле. Та ось біда: полтавські комунальники виявилися не забезпеченими ані технікою, ані тією ж піщано-соліною сумішшю.

Залишаючи Полтаву, ДБК «Квант» прихопив і сіль, що зберігалася на базі. Протягом двох днів, 7-8 вересня, 4 вантажівок, які обслуговував екскаватор, вивозили її в невідомому напрямку. Вивезли близько половини наявних запасів. Аж поки депутати Юрій Бражник та Вадим Ямщиков не перекрили їм дорогу й не викликали на місце злочину поліцію. До речі, після минулорічного осінньо-зимового періоду на базі залишилося близько 2 тисяч тонн солі (в середньому місто на рік закуповує її 4-5 тисяч тонн). Цього було достатньо, щоб «пройти» половину нинішнього сезону, а то й увесь за умови помірної зими.

За фактом вивезення солі поліція порушила кримінальне провадження за ст. 356 («Самоправство») ККУ. Санкція статті передбачає покарання у вигляді штрафу до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до двох років, або арешту на строк до трьох місяців. А наявна сіль тим часом перебуває під арештом як речовий доказ.

До речі, за розтрату 4 мільйонів гривень з бюджету Полтави власниця іншої обслуговуючої фірми — «Харківспецбудмеханізація-7» — Інна Топчій у червні цього року отримала 3 роки позбавлення волі. За даними слідства, вона підбрала 15 активів виконаних робіт з прибирання вулиць Полтавської громади на загальну суму 24 млн 813 тис. грн. Але засуджена оскаржила вирок першої інстанції в Апеляційному суді й буквально за кілька днів до першого снігопаду в Полтаві вийшла із СІЗО «в обмін» на 102 тисячі гривень штрафу.

Так що сподівань на те, що за вкрадену сіль хтось понесе реальне покарання, мало.

У калюжах не буде кальцій-іонів, калій-іонів та оксиду заліза

Та все ж ближче до солі.

OBVA!

Заарештована... сіль

Чому Полтава виявилася неготовою до ожеледиці

Наприкінці вересня, коли до зими лишалося ніщо, управління ЖКГ виконкому міськради відхилило пропозицію харківської фірми «Мавел Україна», яка готова була продати 2 тис. 500 тонн румунської солі за ціною по 6 тис. 282 гривень за тонну. Мотивуючи це тим, що в складі румунської солі забагато домішок типу кальцій-іонів, калій-іонів та оксиду заліза. Окрім того, чинній владі ціна здалася неринковою й вона побоювалася, що її можуть на цьому обдурити. Хоча з Prozorro видно, що багато інших покупців без задніх думок укладають договори на закупку технічної солі по 5 тис. 500—6 тис. гривень за тонну.

Та полтавські ж можновладці — люди не жадібні. Швидше, марнотратні. Тому вони погодились на пропозицію місцевого товариства з обмеженою відповідальністю «Рост Трейдинг», яке займається, зокрема, торгівлею харчовою та технічною сіллю. Тонну цього товару, добутого компанією M.K.Salt у кар'єрі на заході Єгипту, «Рост Трейдинг» продав своїм землякам по 7 тис. 320 гривень. Тобто, переплата на обсягах товару становить одразу 2,6 млн грн.

На жаль, із далекого спекотного Єгипту сіль не встигла доїхати до початку снігопадів. Спочатку її мали доставити до 30 жовтня, а тепер говорять, що прибуде не раніше 15 грудня. «Якщо її все-таки привезуть і будуть нею посипати дороги, то водії та пішоходи, оцінюючи розтоплений лід, тихо радітимуть про себе, що у цих калюжах немає перевищення оксиду заліза. Як говорили «папереднікі» нинішньої влади, «дешевше не значить якісніше», — з сарказмом пишуть користувачі соцмереж.

Утім пресслужба міськради повідомила, що закуплена сіль — 2 тис. 500 тонн на загальну суму 18,3 млн грн — перебуває на відповідальному зберіганні у постачальника ТОВ «Рост трейдинг». А у приватного підприємства «Будзабезпечення» закуплено 4 тис. 800 кубів піску на 1,9 млн грн. Тобто, їх можна поєднувати й посипати дороги та тротуари.

Лишається повірити на слово. Бо ніде відео цих запасів викладено не було.

Та не все так просто. За словами одного з депутатів міськради, КАТП-1628 замовляє невеликі партії солі та піску на добу і робить суміш на своїй базі, оскільки не має відповідного приміщення для зберігання великої партії цих корисних копалин. Ба більше, КАТП на 14 нещодавно придбаних новеньких тракторів з відвалом і щіткою має всього 7 водіїв. Тобто, на них елементарно немає кому працювати.

Місто замовило ще й 10 комбінованих машин (солетрусів) за 63,8 млн грн. Їх очікували на початку листопада, однак у постачальника сталися форсмажорні обставини, тому перша партія у кількості двох солетрусів прибула до Полтави, коли вона вже почала виходити зі снігового колапсу. А саме 25 листопада. Як повідомила в. о. міського голови Катерина Ямщикова, ці комбіновані дорожні машини для посипання доріг піщано-соліною сумішшю можна буде також використовувати для вивезення великогабаритного сміття й для зрошення.

«Словом, універсальна машина. Полтавці, це ваша машина. Ми маємо відновити свою техніку, щоб економити кошти, адже прибирати своїми машинами набагато дешевше, ніж наймати підрядників», — зазначила пані Катерина.

Та на те, щоб відновити повноцінну роботу КАТП-1628 й відмовитися від послуг приватних підрядників для обслуговування доріг, знадобляться роки. На жаль, полтавське дорожнє підприємство «ПМШЕД» було повністю знищено 6 років тому, коли наприкінці першої каденції Олександра Мамай депутати місь-

Мете, мете по всій землі.

Комбінована машина — солетрус.

Фото пресслужби Полтавської міськради.

кради погодили його ліквідацію. Техніка та бази «ПМШЕД» були здані в оренду харківським дорожникам, а полтавці почали в разі переплачувати за послуги з утримання вулиць. Наразі тривають судові позови щодо повернення з оренди бодай частини майна комунальникам.

«Звертаємось до мешканців міста з розумінням поставитись до ситуації», — просить пресслужба міськради.

А синоптики навіть не перепрошують, а просто повідомляють про погіршення погоди найближчими днями. На Полтавщині очікують на сильний дощ і мокрий сніг, ожеледицю на дорогах, приріст снігового покриву 20-30 см, місцями 40-50 см, хуртовини та снігові замети. Також синоптики прогнозують посилення вітру до 17-22 м/с, місцями до 25 м/с. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатіть «Україну молоду» на наступний рік

«Україну молоду» у своїх відгукках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на 2024 рік. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємось: якщо ви багато років передплатуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молодої» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,
на квартал — 231 грн.,
на півріччя — 462 грн.,
до кінця року — 924 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

ТАКА ФЕМІДА

Земельні ілюзіоністи

Ірпінський міський суд Київської області, згідно з ухвалою, скасував арешт на неіснуючу земельну ділянку під колишнім дитячим табором «Восток»

Вікторія КОВАЛЬОВА

Арешт на ділянку по вулиці Київській, 81 в частині тимчасового позбавлення права на відчуження скасовано 22 серпня цього року. Арешт був накладений ухвалою слідчого судді Ірпінського міського суду Київської області 8 листопада 2021 року (справа №367/7993/21) за клопотанням прокурора Бучанської окружної прокуратури Київської області. Цим арештом передбачалася повна заборона відчуження, користування та розпорядження даною ділянкою.

Згідно з договором оренди, на ділянці росте 4,86 га цінного змішаного лісу, з яких 4,55 га — зелені насадження і лише 0,31 га — забудовані землі. При цьому стратегічну екологічну оцінку проекту детального плану території забудовник не проводив.

Рекреаційну зону перетворюють на метри

Власником земельної ділянки є Дмитро Осипенко, власник компанії «Нові метри», яка спеціалізується на будівництві багатопверхівок. У кінці жовтня 2021 року небадьужі містияни під Ірпінським міським судом мітингували за збереження однієї з останніх зелених зон Ірпеня. Тоді здавалося, що громада і прокуратура перемогли. Втім, як тепер виявилось, арешт був накладений... «на неіснуючий об'єкт нерухомого майна» (так сказано в ухвалі). Адже земельної ділянки з кадастровим номером 3210900000:01:078:0126 (реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна 1142957632109) 8 листопада 2021 року вже не існувало. А 2 листопада було здійснено її поділ і змінено цільове призначення.

«Слідчий звернувся в суд про накладення арешту на земельну ділянку 23 жовтня, коли вона була одна і ще не поділена. Її власник на це відреагував і почав процес її поділу, щоб позбавити арешт сенсу», — зазначає експерт з питань містобудування Георгій Могильний.

Адвокати Осипенка розгляд справи затягнули. Перше судове засідання відбулося 25 жовтня і було перенесено двічі. Зокрема, вони 28 жовтня подали клопотання про відвід судді, а 1 листопада його відхилили, але виграного часу для поділу ділянки вистачило.

Цікаво, що на останньому засіданні Ірпінського міського суду 28 жовтня 2021 року зникло світло і засідання перенесли на 11.00. За дивним збігом обставин депутати Ірпінської міської ради саме в цей день зібралися на сесію на годину раніше (9.00) і, попри протести громадськості, змінили цільове призначення земельної ділянки з «оздоровчого» на «будівничого і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)».

Більшість депутатів прого-

Такою була ділянка цінного мішаного лісу у 2020 році. На ній можна спорудити замський оздоровчий заклад за принципом парку-готелю або дитячий табір (забезпеченість ними в Україні становить 12%).

лосували «за». Показово, що жоден народний обранець з ірпінських партій, які до виборів виступали за збереження лісу на території табору «Восток», сьогодні орган самоорганізації населення (ОСН) «Восток» у цій боротьбі не підтримують.

Згідно з Генеральним планом міста Ірпінь, земельна ділянка під «Востоком» відноситься до території рекреації лікувально-оздоровчого призначення. Її можна використовувати лише для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів (стаття 50 Земельного кодексу України). В оновленому генеральному плані міста Ірпінь 2018 року ця територія перебуває в списку установ санаторно-курортного лікування та відпочинку.

Ірпінській громаді й досі незрозуміло, як майно колишнього дитячого закладу, яке мало би бути передане в комунальну власність місцевого органу самоврядування, опинилося в приватних руках. Згідно зі спеціальними нормами законів України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про освіту», передбачено законодавчі обмеження щодо розпорядження та відчуження дитячих закладів оздоровлення державної форми власності. Крім того, одна з постанов Верховної Ради України запроваджує мораторій на відчуження дитячих оздоровчих закладів (документ забороняє компетентним органам ухвалювати рішення про продаж таких об'єктів та включення їх до відповідного переліку).

Унікальні екосистеми таборів Ірпеня є стратегічним ресурсом для розвитку міста. Райони, прилеглі до колишнього табору, менше страждають від посухи, спеки, розмиття ґрунту біля доріг. Тут чистіше, вологіше повітря, насичене фітонцидами, а це позитивно впливає на здоров'я місцевих жителів. Природні екосистеми в межах міста є незамінними для адаптації до наслідків змін клімату. Завдяки дорослим де-

Дмитро Осипенко у грудні 2022 року здійснив свою заповітну мрію: його працівники почали пиляти дерева на території рекреації лікувально-оздоровчого призначення.

Фото надані автором.

ревам зменшується парниковий ефект, що забезпечує від екстремальних погодних явищ. Прогнозовані наслідки зміни клімату для Київщини включають підвищення температури, посухи, буревії, пилові бурі. Саме ділянки лісу, зокрема в межах міста, ефективно допомагають стримувати ці стихійні лиха.

Забудова території ОСН житлом знищує зелені зони, створює навантаження на комунальну інфраструктуру і підвищує соціальну напруженість.

Інвестиційна няня для забудовника

Тепер Дмитро Осипенко є власником двох земельних ділянок з кадастровими номерами 3210900000:01:078:0016 та 3210900000:01:078:0018. Суддя Ірпінського міського суду Юлія Кравчук вважає, що, оскільки забудовник не є стороною кримінального провадження і не перебуває в статусі підозрюваного чи обвинуваченого, накладення арешту на майно є

незаконним. Вона посилається на практику Європейського суду з прав людини, яка визнає, що стаття 1 Першого протоколу до Європейської конвенції з прав людини спрямована не тільки на захист особи (юрособи) від будь-якого посягання держави на право володіти своїм майном, а й також зобов'язує державу вживати необхідних заходів, спрямованих на захист права власності.

«Територія, на якій рішеннями міськради передбачено знищення цінного лісу (щодо чого ведеться кримінальне провадження), є доказом у справі, а тому існують усі підстави для збереження арешту», — говорить адвокат ОСН «Восток» Максим Беляков.

«Ірпінська міська рада у 2011 році прийняла рішення про продаж комунального майна Всеукраїнському благодійному фонду (ВБФ) «Соціальне партнерство» за копійки. Близько 5 га лісу продано не за 100-200 млн гривень, а за

ДОВІДКА «УМ»

За даними Фонду державного майна України, станом на 1 лютого 1993 року дитячий оздоровчий табір «Восток» на 160 місць відноситься до соціальної інфраструктури орендного підприємства «Київський завод «Вулкан».

З 2004 року земельна ділянка табору «Восток» надавалася в оренду Всеукраїнському благодійному фонду (ВБФ) «Соціальне партнерство» (його засновник — Леонід Черновецький).

У 2011 році за рішенням Ірпінської міської ради від 15 листопада ділянку продають вищезгаданому фонду в приватну власність за 5,35 млн грн. Власником цієї земельної ділянки з січня 2017 року стало ТОВ «КОМФОРТ ТАУН ІРПІНЬ», а з березня 2020 року — ТОВ «ДИМАКС ІНВЕСТ» (це та ж сама фірма, яка змінила назву). З 11 жовтня 2021 року одноосібним власником цієї ділянки є бізнесмен Дмитро Осипенко, наблизений до оточення голови інвестиційної ради міста Ірпінь Володимира Карплюка.

5,3 млн гривень! Це вже заслуговує на відкриття кримінальної справи щодо мера та його заступників. У Києві та області майже не залишилося дитячих таборів, тому що на їхньому місці створюється бізнес з надприбутками», — вважає правозахисник Едуард Багіров.

При цьому ВБФ «Соціальне партнерство» здійснило оплату вартості земельної ділянки двома платежами, і, згідно з ухвалою, документи за останнім платежем, а це понад 4,7 млн грн, відсутні (договір купівлі-продажу №4784 від 15 грудня 2011 між Ірпінською міською радою та ВБФ «Соціальне партнерство»).

В судах нині є ще одна справа щодо території «Востока». Позивачем у ній виступає ОСН «Восток», а відповідачами є Ірпінський міськвиконком (який мав би захищати інтереси громади) та забудовник Дмитро Осипенко. Кошти на судові витрати по ній збирають пересічні ірпінці. Верховний Суд ухвалою від 27 лютого цього року відкрив касаційне провадження щодо оскарження рішення Ірпінської міської ради від 26 серпня 2021 року про затвердження детального плану території по вулиці Київська, 81.

Але чи збережуться дерева на цій території, поки тривають суди? Адже забудовник Осипенко перетворив майно колишнього табору «Восток» у техпаспорті від 25 грудня 2022 року на «громадський будинок з господарськими (допоміжними) будівлями та спорудами». Тобто, юридично рекреаційної території в Ірпені вже не існує.

«В Україні громади програють майже 70% судових справ. У питаннях, які стосуються великих грошей, закони не працюють. Забудовники отримують надприбутки, а громада не має коштів, щоб впливати на рішення судів», — підкреслює Едуард Багіров.

Позови щодо земельних схем у судах — це боротьба з наслідками корупційної хвороби. Щоб забезпечити суспільство від маніпуляцій з комунальною власністю, потрібні зміни в законодавстві. За словами правозахисника, покарання для фізичних або юридичних осіб, які посягають на права громади і впливають на рішення міських рад щодо забудови рекреаційних земель, потрібно підняти до довічного позбавлення волі. Наразі термін за незаконні рішення становить 3-5 років. ■

ЗАХИСНИКИ

Учитель — захисник надій дітей і дорослих

У ЗСУ, віджартовується Володимир Сокол з Харківщини, відчувається часто учнем

Валентина ОЛІЙНИК

Учасник Антитерористичної операції на сході України, один з найактивніших педагогів Харківщини Володимир Сокол, який з перших днів війни захищає нас у складі бойової частини ЗСУ, розповів «Україні молодій» про те, як переживає свою персональну емоційну трансформацію.

Педагог у Силах оборони додає рівноваги побратимам

До початку війни Володимир Вікторович вчителював у молодшій школі КЗ «Харківський лицей №106 імені Володимира Кисіля». Він увійшов до ТОП-50 найкращих учителів України за версією Global Teacher Prize Ukraine, брав участь у встановленні чотирьох знакових освітніх рекордів та разом з учнями за підтримки Global Office намагався потрапити до книги «Світові рекорди Гіннеса».

«Педагогам, які стали військовослужбовцями, складно, — розповідає він. — Адже вчителі завжди боролися за знання дитини, а зараз... воюють за життя. Армія — це досить грубий світ, часом жорстокий. Та і війна не краще місце для ввічливості. І ось зберегти себе, свої переконання і, звісно, загалом гуманізм дуже важко. Мабуть, це найголовніша причина, чому кажу, що вчитель на війні все ж є суперечливим явищем».

Як розповів «УМ» пан Сокол, спочатку багато товаришів по службі дивувалися, що він, учитель, робить в армії. Проте наголошує, що насамперед це дає повагу до самого себе, а людям навколо додає спокою, бо поряд виважена людина, педагог, а отже, є впевненість, що все гаразд.

Володимир Вікторович визнає, що йому на фронті таланить на гарних людей, адже до нього всі добре ставляться, допомагають, усіляко підтримують, тому що дається взнаки природна повага учнів до вчителя. Адже всі бійці тут — це чийсь учні, але... комусь і вчителі. Відтак і на фронті, і в тилу до учителя — особливе ставлення, як до захисника дитячих надій.

Зв'язок з освітянами й учнями — онлайн

За час перебування на військовій службі педагогові, який також викладає англійську мову і предмет «Захист України» в старших класах, доводилося освоювати різні спеціалізації. Зокрема, вивчати тактичну медицину, бронетехніку, топографію, стрілецьке озброєння... Віджартовуючись, каже, що тут він відчувається постійним учнем.

Однак якщо з'являється бодай маленька можливість, учитель із задоволенням виходить у свій улюблений освітній простір — на дистанційні педагогічні конференції, на зв'язок із колективом лицею і, звісно, на онлайн-зустрічі з рідним класом, адже після закінчення війни планує повернутися до вчителювання. Так, наприклад, 21 вересня, у знаковий день, присвячений миру в усьому світі, а саме відсутності війни та насильства, Володимир Сокол зайшов в інтернет-режимі до своїх учнів-четвертокласників на урок читання, про що потім написав на сторінці освітнього закладу у фейсбуці так: «Надзвичайно мирні вірші читали сьогодні діти на уроці, який розпочався одразу після відбою повітряної тривоги у військово напруженому, але все ж незламному місті. Мирні слова на фоні війни: «Сонно з-за хмари дощ визирив, сів краплини в лузі між трав...». Однак кожен новий день — це сьогодні жажів та протистояння, надії та майбуття... У День Миру бажано всім зустріти Переможний День!».

Лист учнів 2001 року

До «УМ» потрапив лист-прохання колишньої учениці пана Сокола. В ньому Альона Коверженко від імені всього класу (нині КЗ «Харківський лицей №153»), в якому Володимир Вікторович був класним керівником одразу після закінчення університету, просить керівництво закладу, в якому той числиться зараз, посприяти контактами.

«Це був 2001 рік, ми були першим класом, де він був класним керівником, — написала Альона. — Наш клас хоче допомогти йому... Він надзвичайно багато зробив для нас!».

Володимир Сокол — взірць доброчливості, патріотичності, альтруїзму й ерудованості.

Ми звернулися до закладу, де до повномасштабної війни вчителював Володимир Сокол, і заступниця директора лицею №106 з навчально-виховної роботи Юлія Раскатова розповіла, що коли отримала цей лист від учениці, то у неї навіть виступили сльози, настільки це було щемливо.

«Минуло так багато часу з того моменту, — сказала вона. — В нашому закладі це вже третій випуск його «молодшачків» буде... Це велике щастя, коли про вчителів так тепло відгукуються навіть через роки».

Зі свого боку Альона Коверженко прокоментувала, чим саме її класу і їй самій запам'ятався класний керівник Володимир Вікторович. Так, згадуючи шкільні роки, Альона з великою вдячністю відзначила кращі, на її думку, риси вчителя. За її словами, насамперед він був, і є для неї досі, взірцем доброчливості, патріотичності, альтруїзму й ерудованості.

«Він був у нас класним керівником у 5-му і 6-му класах. Тобто, прийшов у складний час — саме додалося багато дисциплін, які читав не один, а вже різні вчителі. Тоді він дуже допомагав кожному учневі, зробивши нас дружніми і

ДОСЬЄ «УМ»

Володимир Сокол

2004 — автор та організатор проведення найдовшого безперервного уроку з історії Харкова (350 хвилин).

2016 — спроба встановлення рекорду Гіннеса «Найбільший урок англійської мови» під патронатом GoGlobal.

2020 — встановлення рекорду України «Найбільша онлайн-сесія», участь у встановленні Національного рекорду «Наймасовіша онлайн-конференція для освітян», 13—17 квітня 2020, організатор «ЕдКемп Україна».

сміливого дівчати вона у дорослому житті виросла у професійного організатора свят.

«Іще часто згадую такий випадок. У нас був хлопчик Богдан, який у початкових класах дуже погано навчався, з поведінкою теж було не дуже добре. Але прийшов Володимир Вікторович і неочікувано для всіх обрав його старостою класу. І така ступінь довіри кардинально змінила хлопця, — сказала Альона. — Узагалі, всі подібні вчинки були дуже цінними. Він, знаєте, бачив кожного учня якось по-особливому і всіляко усіх направляв».

Попереду багато цікавого

Сьогодні героїзм проявляють представники усіх професій. І приклади мужності демонструють абсолютно всі покоління українців. Уже наприкінці нетривалого бесіди з Володимиром Соколом цікавлюся, про що той зазвичай думає в рідкісні моменти тиші без вибухів та психологічного навантаження, коли є мить зазирнути всередину себе.

«Все просто, — резюмує Володимир Вікторович, — в хвилини небезпеки думаєш, як вижити і як мало зробити. А в хвилини спокою думаєш, як добре жити і що б ти ще такого цікавого зробив!».

ЧАС «Т»

Пошук цивілізації

Українську оперу Chornobyldorf уперше покажуть у США

Тетяна РУДЕНКО

Археологічну оперу композиторів Романа Григоріва та Іллі Разумейка Chornobyldorf уперше покажуть у США. Прем'єра відбудеться в Нью-Йорку на Prototype Festival. Вісім показів пройнуть на сцені театру La Mama. Побачити виставу можна буде з 11-го по 21 січня вже наступного, 2024-го, року.

«Театр La Mama, де проходитимуть покази вистави, — легендарний. Його заснувала Елен Стюарт у 1961 році. Робив перші кроки в кар'єрі один із найвпливовіших музикантів другої половини ХХ століття Філіп Гласс. Там працювала знаменита американська театральна режисерка з українським корінням Вірляна Ткач. Продюсерка Ду Юн побачила нас на Роттердамі та запросила показати

ти оперу в США. Маємо намір стати мінімум подією року», — коментує композитор Ілля Разумейко.

За сюжетом сучасна опера Chornobyldorf — про нащадків людства, які вижили після серії катастроф й опинилися у постсуспільстві. Мандруючи поміж руїнами атомних станцій, закинутих церков, театрів та галерей, вони намагаються відтворити втрачену цивілізацію за допомогою археологічних перформансів-ритуалів. Музична мова цієї постановки базується на інтеграції фольклорного матеріалу Дніпро-Дунайського басейну (від Полісся до Адріатичного узбережжя Боснії). Її доповнює мікротональність і навіть відео радянських часів.

Опера увійшла до шістки найкращих опер і музично-театральних вистав за версією всесвітньої мережі Music

Оперу Chornobyldorf в Україні показують раз на рік. За кордоном — частіше.

Фото Анни СОРОКАЛІТ надане організаторами.

Theatre Now. Британська газета The Times назвала її «сучасним українським шедевром, який варто побачити кожному». Перед американськими гастролями постапокаліптичну поста-

новку шевченківських лауреатів побачили 28 листопада в Київському національному академічному театрі оперети. Прем'єра Chornobyldorf відбулася три роки тому. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»

Костянтин РОДИК

POZZIA

Отже, ланцюжок вибудувався: хто такий Путін з точки зору літературних ідей. Варто лишень збагнути, як ті ідеї виникають. Коли вдається до антропоморфічного порівняння, то література постає вбраною в жанрові шати, гендмейдові чи конвєєрні, й відкривається хіба своїм обличчям-текстом, яке може бути рум'яним і блідим, здоровим і хворобливим. Усе залежить від її «шлунку», де перетравлюються поодинокі спостереження-висновки, вдалі метафори, відлуння психологічних практик і соціальних конструктів. На виході — фармацевтична субстанція широкої дії, від анестетиків до галюциногенів, здатна впливати на весь соціум.

Гнійні флюїди «російської душі» почав відзеркалювати Гоголь, але злякався і відійшов. А його учня Достоевського цікавило в Гоголі саме те: перверсії в асортименті. Непогоамовний потяг Достоевського до потворного розуму, помножений на його неабиякий сторітелінговий талант, затруїв чи не всю наступну російську літературу. А та, своєю чергою, розбещувала читацькі маси, а через них — і неписьменні також.

Ще десять років тому Віталій Портников влучно-коротко сформулював усі російські адміністративні потуги як «пересічний державний тероризм... на підставі первісних інстинктів». Ті інстинкти легітимізувала й огранювала, роблячи кулю з відомої субстанції, саме література. Дмитрій Биков запропонував цікаву інтерпретацію результатів цих літературних розважань: «Навчили затишно існувати всередині Кафки... Комфортне перебування там, де жити не можна... Пісня була — народжені, аби зробити Кафку биллю; ні, ми народжені, щоб перетворити Кафку на дачне сільце, квітничок, палісадничок. І всі наші пісенки, усі ремесла — розпис барачних стін, плетіння з колючого дроту». Замість Йозефа К. на кін вийшов Остап Бендер. Тобто, Пелевін.

Звісно, Путін не стежив за літпроцесом. Але уважно стежив колишній одесит, що добувся статусу радника російського президента, Глеб Павловскій. Ймовірно, саме він розкинув перед патроном пасьянс: сучасна література відлучила росіян конституватися власним розумом і переконана, що правди не існує; на поверхні збилася піна озлобленості через нездатність опанувати реальністю, а, як писав Биков, «кращої анестезії, ніж злоба, ще не придумано... Зробив гидість — серцю радість». Тобто, з цим народом можна робити все, що завгодно. Ясна річ, вождю під таким прапором публічно виступати було ніяк, тож придумано «філософське» прикриття — Ільїн. Чи то Павловскій порадив, а чи вже Сурков, що замкнув на себе усі політтехнологічні консультації президента, — невідомо. Як казав Пелевін, «навряд чи хтось захоче визнати, що живив збочений розум маніяка концепціями й силогізмами».

Іван Ільїн справді був філософом за царської Росії і ще трохи — на початках змушеної більшовиками еміграції в Берліні, але вже серединою 1930-х перетворився на «беспредельного» політичного есеїста. Політологічне фентезі завжди приваблювало реалістичну аналітику, тож Ільїн швидко здобувся на куміра тодішніх «хороших росіян», що втекли від Леніна. Дуже точно змалювала метаморфозу колишнього науковця істориків Лариса Якубова: «Безапеляційність... банальне незнання історії, перетворення її на конгломерат вибірково екстраполюваних фактів. У цьому, до речі, Ільїн є предтечею псевдоісторичної маслітератури 1990—2000-х рр., що занурила росіян в альтернативний вимір світової історичного процесу». Ільїн та Пелевін зійшлися, як інь і янь.

Путін залюбки ухопився за цей збіг, що давав йому змогу лишатися популярним «під прикриттям»: на поверхні

Опера рашизму:

партитура Достоевського, аранжування Пелевіна, лібрето Ільїна, диригент Сурков

З циклу «Достопелевінський». Художник Кей-Кей Ар.

Ільїн, під сподом — Пелевін. На початку другої каденції це стало офіційною доктриною Путіна, означеною Сурковим як «суверенна демократія». «Демократія» інстинктів, закамуфльована під реваншистські ідеї «філософа-мученика».

А тим часом в літературному середовищі відбувалися дивні речі. 2008 року гігант тодішнього книжкового світу видавництво «Ексмо» випустило книжку анонімного автора «Воїни креативу», передпродаж якої супроводжувався шаленою рекламою. На той час усе ще впливова бізнес-газета «Коммерсант» підрахувала PR-витрати й дійшла висновку, що вони невідомі навіть для «Ексмо». У релізі на день виходу видавець розколовся: «Ще до надходження у продаж книжку занесено до реєстру видавч, рекомендованих Управлінням справами Президента Росії до читання держслужбовцям та суспільно-політичним діячам». Невдовзі містифікація розкрилася — автором виявився політтехнолог привладної партії Міхаїл Ковальов.

Роман «Воїни креативу» став тогорічним бестселером. Його сюжет — діяльність PR-компанії, що просуває ідею «зробити мільйони європейців лояльними Росії і навіть «трішки росіянами». Почали з найвразливішої верстви: «Внаслідок оригінального культурного промовшену підлітки зробили висновок: найкрутіше у світі лягається по-російському! Найбагатший вибір лайки і найбільш дошкульний... Російський фастфуд». Далі вступає важка артилерія: «Зафільмований крацими майстрами світової кіноіндустрії найбільш високобюджетний фільм в історії кіна про те, як росіяни врятували цивілізацію від загибелі. Одну з головних ролей, роль російського президента, цікаво і глибоко зіграв сам президент Росії... Упізнаваність російського президента досягає максимальних значень, а реалістичність сюжету для більшості обивателів затерла грані між вимислом і дійсністю».

В суті справи, «Воїни креативу» були інсайдерським сценарієм поточної політики Кремля. У романі не безпідставно стверджувалося, що «росіяни мають найбільшу у світі боєздатну армію фахівців із обробки людської свідомості... У нас вистачить грошей та людей влаштувати проблеми в будь-якому кутку Європи одночасно». У рік виходу цієї книжки Росія напала на Грузію, потім буде анексія Криму, Донбас і виб-

ори Трампа. Коли авторство «Воїнів креативу» відкрилося, Ковальов прокоментував свою початкову анонімність так: «Я прибічник позиції відкидання авторства на ідеї та смисли — вони мають належати усьому суспільству». А хто на Росії є верхньою суттю усього суспільства? Авжеж, «Є Путін — є Росія. Немає Путіна — немає Росії».

Якщо література «не відбивала дупля» так швидко, як бажалося Кремлю, — письменниками ставали політтехнологи. Зрештою, самого Пелевіна було досить: він був настільки талановито-переконаливим, що більш-менш притомне маніпулювання його знахідками забезпечувало письменницький статус. У доволі вправному романі Ковальова «пелевінщина» набула такого означення: «Професійна література, виробничо-креативна повість». Те, що колись Сталін і Горькій називали «інженерами людських душ», тепер сфокусувалося на літераті-політтехнологу, який «добре робить лише одне... може перекопати когось-завгодно у будь-чому... увести моду на будь-що... аби паралізувати масову волю... Креатив став самостійним активом-ресурсом». Від 2000 року на Росії справляють «День політконсультанта». У календарі він припадає — ви не повірите! — на 24 лютого...

Минуло неповні два роки від виходу квазіроману Ковальова, як вибухнула нова містифікація: роман «Близьконуля» невідомого Натана Дубовіцкого. Доволі скоро вичислили справжнього автора — політтехнолога «всєя Русі» Владіслава Суркова. Ажіотаж утворився небачений. Британський очевидець, Пітер Померанцев, згадує: «Під час перегляду театральної постановки сурковського роману «Близьконуля» в Московському театрі ім. Станіславського майже неможливо було знайти квиток. На чорному ринку ціна однієї контрамарки сягала кількох тисяч доларів. Зрештою, мені вдалося знайти квиток за дві пляшки шампанського та обіцянку одній із провідних діячок цього театру дати їй у безплатне користування лондонську квартиру моїх батьків. З'ясувалося, що ця плата навіть не покриття нормального місця. Контролери запустили мене після того, як згасло світло. Вони дали мені подушки й наказали сісти на підлогу перед першим рядом».

Книжка «Близьконуля» — ціла віха в російському літпроцесі. Приблизно така, як колись перший з'їзд спілки радянських письменників. Вона визначала нові правила гри. Власне, повер-

нення до старих: хто не з нами — той проти нас. Часи вільних радикалів, типу Пелевіна, минули. Сказати про це мовою президентських указів Сурков не міг — на літературне середовище найкраще впливати зсередини; в ідеалі — саме романом, нібито на рівних. На значущість цього тексту навіть звернув увагу у своїй крайній історіософській праці Тімоті Снайдер: «Відповідно до роману... єдиною правдою є наша потреба у брехні, а єдиною свободою — свобода прийняти цей вирок... Не дати прокинутися — таким фактично був службовий обов'язок Суркова».

Все так, але варто дещо уточнити. Твір починається з притчі про інтелектуала, який звар'ятував на ґрунті гордині. Звуть його однозначно: Віктор Олеговіч — як Пелевіна за паспортом. Якось потрапив у п'яну бійку, його штовхнули і це спричинило смерть одного з бійців. «— Вами вбито людину, — заявила міліція. — Я не вбивав, — протріпотів Віктор Олеговіч. — Так, не ви вбили, а вами вбили, — пояснила міліція». Власне, це і є історія пелевінської творчості: ув'язався не у свою бійку (сама притча має не менш прозору назву: «Кар'єра»). Біда не в тому, що когось там вбито, неприпустимість — у відмові «співпрацювати зі слідством». Зрештою Віктора Олеговіча випустили і з КПЗ, і з психушки — за недостатністю доказів. Але замість мовчазно схилитися він здичавів і розмножився. Аж так, що професура з наглядом за «скрепами» заволала: із цим пора кінчати. «Врешті решт попри протести зелених, влада дозволила відстрілювати вікторів олеговічей».

Оце і був головний месидж роману: далі терпіти самовільність і некерованість літератури влада не буде. Із цим пов'язана і друга вставна притча, згадана паном Снайдером: про загадкового сплячого персонажа. Звісно, це алюзія на Гоголевого «Віа», якого літератури повсякчас полюбляють дражнити. І — так: Сурков був його наглядачем. «Збудуєши його, кого ми розбудимо?.. Він може виявитися злочинцем або психопатом з лезом у кишені, чи лжепророком». «Глибинний народ», розважив Сурков, не варто далі турбувати — досить і 70-відсоткової підтримки Путіна. Літератам, котрі цього не розуміють, слід дати по руках. Коли суспільна температура падає до позначки «близько нуля», треба бути особливо пильним, аби не допустити небажаних переходів агрегатних станів.

До речі, сам сюжет роману «Близьконуля» зав'язується на літературно-книжковій основі: «Я збираю організацію, яку у пристойному товаристві назвали би мафією... Завдання — збити до купи і під контроль весь незаконний бізнес в нашому видавництві, а потім і в усіх видавництвах і друкарнях країни. А тоді і законний прибрати... Ми створимо найкрупніший видавничий дім — легальний, приватний і станемо... впливати на політику, дістанемо реальну владу». Справа не в тому, що це неможливо. Це неможливо — без Суркова. «Близьконуля» показав російській літературі її нове місце, і за кілька років частина літератури опустилася на дно, у внутрішню еміграцію, інші реально виїхали з країни, на російській поверхні лишилися плавати хіба прілепіни-проханови. «У нас (уже насправді вперше у нашій історії!) є шанс припинити будь-який розвиток. Це і є стабільність по-новокремлівському», — написав Дмитрій Биков. За це, либонь, він і скуштував «Новачка» перед еміграцією. ■

Олександр Шовковський
в. о. головного тренера ФК «Динамо» (Київ)

«Тепер я чудово розумію, чому тренерську роботу порівнюють з електричним стільцем. Але це нормальний процес, треба з холодною головою думати безпосередньо про гру команди, про те, як її можна покращити, що для цього треба зробити, які внести корективи».

Григорій ХАТА

До зимової перерви командам у чемпіонаті України залишилося зробити ще два кроки, проте важливий проміжний підсумок осінньої частини сезону напрошується вже зараз. Окремим колективам ще треба буде наздогнати календар, проте для більшості з них — за кількістю зіграних поєдинків — перше коло вже позаду.

Попри пережитий на старті сезону виліт із Єврокубків та зміну головного тренера, першим половини дистанції завершив «Дніпро-1». Під орудою Юрія Максимова в дев'яти матчах дніпряни втратили лише п'ять очок. Після непереконливого старту в сезоні до команди з Дніпра прийшли стабільність та результат. А знакові перемоги над «Шахтарем» та «Динамо» лише підтвердили закономірність перебування «Дніпра-1» на вершині турнірної таблиці.

Примітно, що в минулому чемпіонаті «Дніпро-1» виборів статус зимового чемпіона, однак зберегти чемпіонський хід не зміг і в золотій гонці поступився «Шахтарю». Юрій Максимов у прогнозах обережний: «По-перше, у нас у цьому році ще дві гри — це буде початок другого кола. Ми на кожну гру виходимо і граємо. Як там буде далі, покаже час».

А в нинішньому сезоні бажаних потіснити дніпрян з вершини стало більше. Серед них є й зовсім несподівані претенденти. Про можливість виграти чемпіонство всерйоз думають у неймовірному за характером «Кривбасі» та сенсаційному за якістю гри «Поліссі».

У минулому турі новачок елітного дивізіону з Житомира на виїзді відібрав очки у чинного чемпіона.

«Лише одна команда заслужувала в цьому матчі на перемогу — це «Шахтар». Але інколи футбол буває несправедливим і гра з «Поліссям» — це той випадок», — заявив після нічийного мат-

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Драйвовий результат

Попри невиразний старт у сезоні, «Дніпро-1» став переможцем першого кола національного чемпіонату

Отримавши в матчі проти «Чорноморця» чисельну більшість, «Дніпро-1» легко довів поєдинок до розгрому.
Фото з сайту scdnipro1.com.ua.

чу наставник «гірників» Марино Пушич.

А невдоволений результатом спортивний директор «гірників» Даріо Срна по завершенні поєдинку з житомирським колективом випалив: «Ми більше мовчати не будемо. У нинішньому сезоні ми маємо вже п'ять вилучень». На думку багаторічного капітана «Шахтаря», вітчизняні футбольні судді за багаторо помиляються, особливо, в ро-

боті з системою VAR.

«Хочу сказати, що іноді краще, аби арбітри судили без VAR, бо я розумію помилки арбітрів, адже вони також люди, я розумію помилки, коли VAR немає. Проте вчора була чиста помилка, яка не є випадковою. Тому звертаюся, аби цей момент розібрали. Пан Балакін (у матчі проти «Полісся» виконував роль арбітра VAR) судив у Європі, наскільки я розумію, дві гри про-

тягом останніх трьох-чотирьох тижнів. Я пана Балакіна вважаю молодим і перспективним арбітром, але вчора він припустився дуже серйозної помилки, яка не відповідає його рівню. І я гадаю, що з таким підходом українські арбітри ненадовго затримаються у Європі», — наголосив Срна.

До речі, Балакін разом з помічниками — Олександром Беркутом, Дмитром Запорженком та Ярославом Козиком (четвер-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 15-й тур.
«Шахтар» — «Полісся» — 0:0, «Минай» — «Кривбас» — 0:1, «Верес» — «Металіст-1925» — 4:3, «Ворскла» — ЛНЗ — 0:0, «Динамо» — «Рух» — 2:0, «Дніпро-1» — «Чорноморець» — 5:2.
Матчі «Колос» — «Зоря» та «Олександрія» — «Оболонь» перенесено.
Лідери: «Дніпро-1» — 33, «Кривбас», «Полісся» — 30, «Шахтар» — 25 (13 матчів), «Рух» — 24, «Динамо» — 22 (12), «Колос» — 20 (14), «Ворскла» — 19, «Чорноморець» — 19 (14).

тий арбітр) — буде першим за 25 років українським арбітром, якому УЄФА довірила провести поєдинок групового раунду Ліги чемпіонів («Реал Сосьєдад» (Іспанія) — «Зальцбург» (Австрія)).

У нинішньому сезоні вилучень в українському футболі й справді, багато. Скажімо, гравців «Чорноморця» від початку чемпіонату вилучали вже в шести поєдинках. Наставник «моряків» Роман Григорчук трохи іронізує: «Із дисципліною в команді все добре. Просто інколи трапляються помилки. Будете сміятися, але ми вже цілеспрямовано працюємо над грою в меншості». До слова, в трьох останніх матчах, які завершилися поразками «моряків», вони грали в меншості. У неповному складі проти «Дніпра-1» шансів у одеситів (2:5) також не було.

А от футболістам «Динамо» останні матчі дарують позитивні емоції. Обійнявши позицію головного тренера, Олександр Шовковський швидко додав гравцям потрібного драйву. «Він повинен робити те, що буде давати результат. Він дуже гарно виконує свої обов'язки. Це інтелігентна людина, і в нього ще все попереду. В матчі з «Кривбасом» і «Рухом» Олександр Шовковський відмінно справився зі своїм завданням», — наголосив президент «біло-синіх» Ігор Суркіс. ■

■ ОРГПИТАННЯ

Потреба у перезавантаженні

Абсолютна більшість членів УАФ наполягає на проведенні позачергового звітно-виборчого конгресу

Григорій ХАТА

ВУкраїнській асоціації футболу розпочалася підготовка до президентських виборів. Адміністрація УАФ повідомила, що отримала оформлені належним чином письмові рішення органів управління 32 членів УАФ із вимогою провести позачерговий конгрес, і тепер процедура його скликання офіційно стартувала. Про свої наміри Українська асоціація футболу вже повідомила ФІФА та УЄФА.

Згідно зі Статутом УАФ, якщо не менш ніж 3/4 від загальної кількості членів УАФ надідали протоколи або витяги з них із вказаною пропозицією (а це зробили 32 з 40 членів УАФ), Виконавчий комітет УАФ зобов'язаний скликати позачерговий конгрес.

Адміністрація УАФ запропонувала виконкому організації визначити датою проведення позачергового конгресу 25 січня 2024 року й затвердити поря-

док денний зібрання, де ключові питання — це обрання керівного складу організації: президента, перших віцепрезидентів, віцепрезидентів та нових членів виконкому.

Водночас делегати мають визнати таким, що не відбувся, черговий звітно-виборчий XXV Конгрес УАФ. Якби не повномасштабне вторгнення росії в Україну, вибори керівника УАФ мали б пройти 7 березня 2022 року. І тоді єдиним кандидатом на президентство був чинний на той момент господар Будинку футболу Андрій Павелко. Проте після початку великої війни виконком УАФ прийняв рішення відкласти вибори до завершення воєнного стану. І, здається, та ідея сподобалася не всім. Уже в листопаді 2022 року Запорізька асоціація футболу в особі її керівника Віктора Межейка звернулася із закликом до виконкому УАФ розглянути питання щодо проведення позачергового конгресу з пи-

тань обрання президента УАФ та підтримала висунення на цю посаду Андрія Шевченка. Мовляв, ситуація з керівництвом УАФ, котре державні антикорупційні органи звинувачують у розкраданні коштів під час будівництва заводу з виробництва штучної трави, набула великого суспільного резонансу, відтак керівний склад УАФ потребує перезавантаження.

Але тоді в УАФ подібні заяви розцінили як втручання третіх сторін у свої справи й нагадали позицію УЄФА, що перешкоджання незалежній діяльності національних футбольних організацій може призвести до втрати її членства в Європейському футбольному союзі.

Відтоді хмари над Андрієм Павелком лише згущалися. Початку Печерський районний суд Києва задовольнив прокурорське клопотання про його відсторонення від виконання обов'язків президента УАФ, а далі керів-

Наступником Андрія Павелка на посту президента УАФ може стати колишній наставник національної збірної України Андрій Шевченко.
Фото з мережі Фейсбук.

ник Будинку футболу опинився в львівському слідчому ізоляторі.

За цей час члени УАФ зібрали необхідні для проведення позачергового конгресу голоси. І тепер усі чекають від виконкому УАФ інформації про оголошення дати, часу та місця проведення позачергового конгресу. Інтригою також залишається й ім'я основного кандидата на посаду очільника УАФ. За будь-яких умов, як ідеться в статуті УАФ, позачерговий конгрес повинен проводитися не пізніше, ніж за 60 днів із дати отримання адміністрацією УАФ належним чином оформлених пропозицій. І навіть тоді, коли вимогу членів УАФ про скликання

позачергового конгресу не виконано, ці члени мають право самі скликати позачерговий конгрес. Вочевидь в українському футбольному господарстві все йде до того, що найближчим часом у нього з'явиться новий керівник. ***

А тим часом національна збірна України дізналася свого суперника в «плей-оф» кваліфікації чемпіонату Європи-2024. У півфінальному матчі підопічні Сергія Реброва зіграють з командою Боснії та Герцеговини. А в разі успіху на них — у фінальній битві за путівку на Євро — чекатиме переможець протистояння Ізраїль — Ісландія. ■

ЗМІНА АМПЛУА

Марвел кличе!

Педро Паскаль може стати новим Містером Фантастиком

Лада ОСА

Зірка «Мандалорця» та «Останніх з нас» Педро Паскаль є кандидатом на отримання ролі Містера Фантастика у фільмі Метта Шекмана, котрий запланований на 2025 рік. Як повідомляють Film i Deadline, актор готується підписати контракт із кіновесвітом Marvel, аби зіграти лідера та засновника «Фантастичної четвірки» Містера Фантастика. Проте Педро ще не дав остаточної відповіді.

Після серії провалів фільмів Marvel, зокрема стрічки «Капітан Марвел-2», продюсери починають залучати нові обличчя для порятунку своєї франшизи.

Рід Річардс (а надалі Містер Фантастик) — це вчений-експериментатор, котрий збирає цілу команду: Бена Грімма, дружину Сью Шторм та її брата Джонні — для нелегального випробування зорельота. Четвірка під дією космічного випромінювання отримує унікальні здібності, які згодом планує використати на благо людства.

Педро Паскаль — не перший актор, який, можливо, доєднається до перезавантаження історії. Раніше цього героя вже грали Алекс Хайд-Уайт у фільмі «Фантастична четвірка» 1994 року, Йоан Гріффіт в однойменній картині 2005-го та її сиквелі 2007 років і Майлз Теллер, знову-таки у «Фантастичній четвірці» у 2015-му.

За даними джерел сайту Deadline, режисером нового фільму стане Метт Шакман, а продюсером — президент Marvel Studios Кевін Файгі. Наразі на Pinewood Studios в Англії триває попереднє виробництво, тож зйомки, можливо, розпочнуться на початку наступного року.

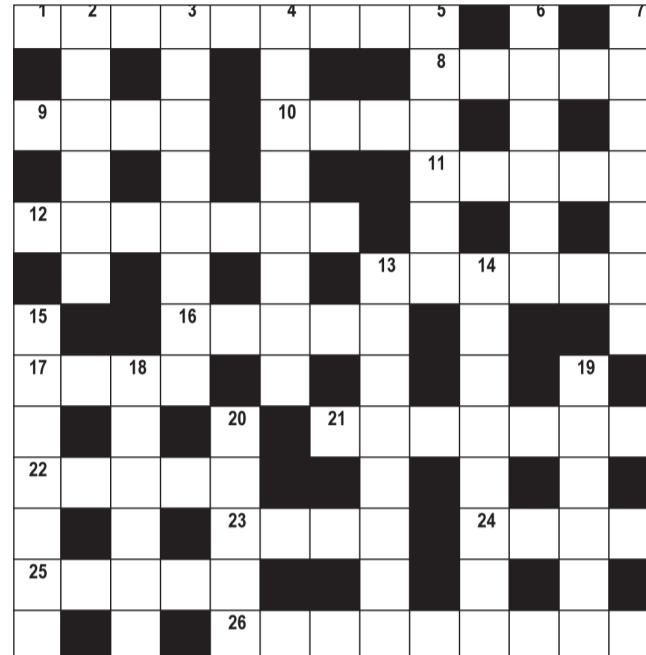
Зараз студія змінює вектор виробництва на більш традиційний і, за даними американсько-

Педро Паскаль.

го розважального тижневика Variety, через кризу навіть розглядає повернення деяких акторів з оригінальних «Месни-

ків» (популярного супергеройського фільму): Роберта Дауні-молодшого, Скарлетт Йоганссон та інших. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №48

По горизонталі:

1. Людина з ознаками виродження, той, хто помітно відхиляється в своїй поведінці і психічних якостях від соціальної норми. 8. Оздоба для картини чи фотографії. 9. Натхненниця для митця. 10. Угро-фінський народ, що мешкає в басейні річок Мокша і Сура, а також Волги і Білої. 11. Райцентр на Рівненщині. 12. Рослина, яку сіють після культурних рослин для підвищення врожайності ґрунту. 13. Акробатичний стрибок. 16. Чеська національна валюта до введення євро. 17. Один із варіантів написання імені учня Ісуса Христа, який його зрадив. 21. Улюбленець, претендент на перемогу. 22. Відомий кийський гурт, який одним із перших почав відроджувати автентичне виконання народної музики на професійній сцені. 23. Один із народів, що входить до складу Росії. 24. Управитель князя у часи Київської Русі. 25. Знаряддя обробки землі, на яке рекомендують перекувати мечі. 26. Історична область на півночі Франції.

По вертикалі:

2. Розгадувач кросвордів. 3. Меблі у вигляді кількох полицок, розміщених одна над одною. 4. Зер-

носовище, де просушують і перевиюють зерно. 5. Причина закування людей в дорозі. 6. Міфічний персонаж у вигляді старої жінки з косяком. 7. Біблійне місто, де відбулося змішування мов. 13. Культ прислужування дияволу. 14. Французький байкар, який переспівав Езопа. 15. Англійське місто, де розташована літня резиденція британських королів. 18. Член ордену лицарів-миротворців, що володіють Силою, із саги «Зоряні війни». 19. Марка автомобіля ВАЗ. 20. Закручене пасмо волосся. ■

Кросворд №47 від 22 листопада

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Отак буває: поставиш улюблену пісню на будильник... і все, немає більше улюбленої пісні.

— Куме, бачиш зорі?
— Бачу!
— То вставай, намета вкрали.

— Знаєте, як по-українськи буде Клаудія Шифер, Леді Гага та Він Ді-зель?

— Галя Черепиця, Пані Шошо та Іван Солярка.

Вийшла килим вибити. На хвилину уявила, що то москаль. В принципі,

і без килима нормально.

— Любий! Скажи ще раз, будь ласка, мої три улюблені слова.

— Я тобі куплю...
— Лікарю, а скоро ви мене випишете?

— Так я на дачі тільки фундамент залив... Ой, вибачте, хотів сказати, лікування — справа нешвидка.

Йду з сокирою в руці, Й посмішкою на лиці, В нас на танцях у селі, Появились м#скалі.

ПОГОДА

30 листопада — 1 грудня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий мокрий сніг. Вітер південно-західний, 2-3,8 м/сек. Температура вночі -1...-3, удень -3...-6. Післязавтра вночі 0...+1, удень -5...-6.

Миргород: хмарно, невеликий мокрий сніг. Уночі 0...-2, удень -4...-5.

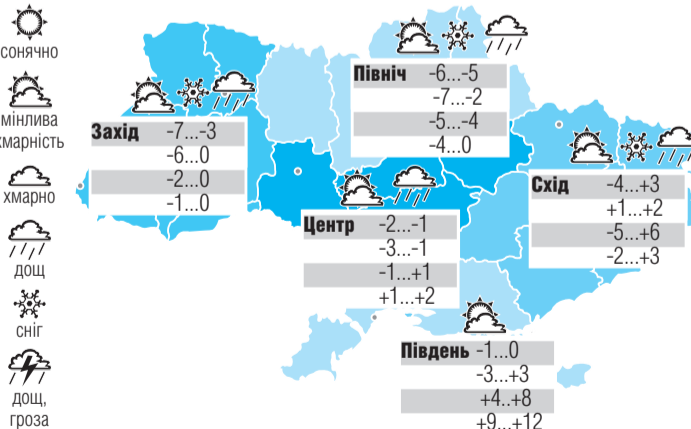
Вінниця: хмарно, дощ зі снігом. Уночі +1...+3, удень -4...-6.

Одеса: хмарно, без опадів. Уночі 0...+5, удень +4...+9.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.

Трускавець: уночі 0...-5, удень 0...+8.

Моршин: уночі -1...-5, удень +2...+9.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітасмо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009048 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 219
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168